

การสร้างสรรค์ผลงานภาพจิตรกรรมไทยสะท้อนความจงรักภักดี
ต่อสถาบันพระมหากษัตริย์

โดย
นายนิโรจน์ จรุงจิตวิวัฒน์

สนับสนุนงบประมาณโดย
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
ประจำปีงบประมาณ 2556

CREATIVE THAI PAINTING THEIR LOYALTY TO
THE MONARCHY

By

Niroj Jarungjitvittawat

Granted by

Rajamangala University of Technology Rattanakosin

Fiscal year 2013

ร่างรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

การสร้างสรรค์ผลงานภาพจิตรกรรมไทยสะท้อนความจงรักภักดี
ต่อสถาบันพระมหากษัตริย์

โดย

นายนิโรจน์ จรุงจิตวิวัฒน์

สนับสนุนงบประมาณโดย

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

ประจำปีงบประมาณ 2556

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการวิจัยงานสร้างสรรค์ผลงานศิลปกรรมนี้เกิดขึ้นจากแนวคิดเบื้องต้นที่ต้องการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะด้วยขั้นตอนและกระบวนการที่มีการวางแผนงานไว้อย่างเป็นระเบียบ เป็นระบบ เป็นขั้น เป็นตอนและนำกระบวนการการทำงานนี้มาจัดเก็บ รวบรวมและเรียบเรียงเพื่อนำเสนอในรูปแบบเอกสารทางวิชาการ มีมาตรฐานรองรับ โดยจะเป็นการง่ายในการสืบค้น ค้นคว้าต่อยอดความรู้และง่ายแก่การเผยแพร่ให้นักเรียน นักศึกษาและประชาชนผู้สนใจองค์ความรู้ด้านงานสร้างสรรค์นี้ต่อไปและแสดงรูปแบบของจิตรกรรมที่มีความพิเศษเฉพาะตนของผู้สร้างสรรค์

การวิจัยสร้างสรรค์ผลงานศิลปกรรมนี้ได้รับการสนับสนุนข้อมูลที่สำคัญที่ใช้ในการทำงานวิจัยนี้จากหลายแหล่ง ทั้งจากห้องสมุดมหาวิทยาลัยศิลปากร ห้องสมุดวิทยาลัยเพาะช่าง และจากการแลกเปลี่ยนความรู้จากครูบาอาจารย์หลายท่าน ช่วยชี้แนะจนทำให้รายงานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงลงได้ ผู้วิจัยขอขอบคุณไว้ ณ โอกาสนี้

ต้องขอขอบคุณมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ ที่ให้การสนับสนุนงบประมาณในการทำงานวิจัยนี้ หวังเป็นอย่างยิ่งว่า ผลงานการวิจัยสร้างสรรค์นี้จะตอบคำถามและแสดงให้เห็นถึงกระบวนการทำงาน การวิเคราะห์คุณค่าทางด้านความงามและความคิดของช่างไทยเพื่อการแสดงออกผ่านรูปแบบและแนวทางการสร้างสรรค์งานจิตรกรรมไทยประเพณีที่มีความร่วมสมัยปัจจุบัน

(นิโรจน์ จรุงจิตวิวัฒน์)

กันยายน 2556

บทคัดย่อ

รหัสโครงการ : Art003/2556

ชื่อโครงการ : การสร้างสรรค์ผลงานภาพจิตรกรรมไทยสะท้อนความจงรักภักดี
ต่อสถาบันพระมหากษัตริย์

ชื่อนักวิจัย : นายนิโรจน์ จรุงจิตวิวัฒน์

การสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ หัวข้อ การสร้างสรรค์ผลงานภาพจิตรกรรมไทยสะท้อนความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ เป็นการวิเคราะห์ผลงานสร้างสรรค์งานจิตรกรรมไทยที่สะท้อนเนื้อหา ความคิด มุมมอง ความเชื่อ ความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์อันเป็นสถาบันหลักของชาติ แสดงกลวิธีและกระบวนการทดลองปรับเปลี่ยนองค์ประกอบ รูปทรง และวัสดุ เป้าหมายเพื่อแสดงบรรยากาศแห่งความสุข ความรัก ความสามัคคีของทุกชีวิตภายใต้พระบรมโพธิสมภาร เพื่อแสดงออกถึงแนวความคิด ความหมายส่วนตน ค้นหาเอกลักษณ์ และแนวทางการสร้างสรรค์แสดงออกผ่านกระบวนการและรูปแบบของงานจิตรกรรมไทยแบบประเพณีที่ผสมผสานกับจินตนาการ ผสมผสานกับแนวทางการทำงานเฉพาะตน เพื่อสะท้อนถึงคติความเชื่อในแบบโบราณสู่การตีความและแสดงออกผ่านกระบวนการทางศิลปะในแนวทางร่วมสมัยปัจจุบัน อีกทั้งผู้วิจัยยังได้รับแรงบันดาลใจมาจากสภาพการณ์ของสังคมปัจจุบันกับคุณค่าของภูมิปัญญา ความเชื่อ ความศรัทธาของคนรุ่นเก่าก่อนหลอมรวมกับจินตนาการทางศิลปะไทยที่มีลักษณะอันเป็นพิเศษจากการรังสรรค์คิดค้น ดัดแปลงด้วยฝีมือของครูช่างไทยในอดีต นำมาเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมไทยที่สะท้อนแนวคิดส่วนตัวที่มีต่อความเป็นไปของสังคมปัจจุบัน ค้นหาแนวทางการสร้างสรรค์งานที่มีลักษณะส่วนตนและสามารถแสดงพลังทางศิลปะออกมาให้สัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมายที่วางไว้

E-mail Address : niroj.jar@rmutr.ac.th

ระยะเวลาโครงการ : ตุลาคม 2555 – กันยายน 2556

Abstract

Code of project : Art003/2556
Project name : Creative Thai painting their loyalty to the monarchy.
Resercher nam : Mr. Niroj Jarrungjitvittawat

The creation of an art work Topic : Creative Thai painting their loyalty to the monarchy, is analyzing the content, opinion, point of view, believes and the loyal to the monarch, which is soul of the nation. It shows method and process of an experiment in changing composition, shape and materials.

The aim is to show the atmosphere of happiness, love and harmonious of every single life under His Majesty the King's halo, to express my own concept and method of creating through the process of Thai traditional painting mixed with my own imagination, to show the old believe with new way of creating in the present time. Also, I was inspired from the situation of Thai society in present with believe and faith by the craftsmanship of present society. To find the way of creation that show the power and achieve it goals

E-mail Address : niroj.jar@rmutr.ac.th
Period of project : October 2012 – Semtember 2013

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ก
บทคัดย่อภาษาไทย	ข
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ค
สารบัญ	ง
สารบัญภาพ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา	2
3. สมมติฐานของการศึกษา	3
4. ขอบเขตการศึกษา	3
5. นิยามศัพท์เฉพาะ	3
6. ขั้นตอนและวิธีการศึกษา	3
7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
8. การนำเสนอผลงาน	4
บทที่ 2 ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์	5
1. แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการสร้างสรรค์	5
2. ข้อมูลเบื้องต้นของการสร้างสรรค์	6
3. ความบันดาลใจการสร้างสรรค์.....	17
4. อิทธิพลที่ได้รับในการสร้างสรรค์.....	17
5. บทสรุป.....	19
บทที่ 3 ขั้นตอนและวิธีการสร้างสรรค์	24
1. ขั้นตอนการศึกษาข้อมูล	24
2. ขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงาน.....	27

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3. ทักษะที่ปรากฏในผลงาน.....	29
4. สรุปผลการสร้างสรรค์	30
บทที่ 4 การวิเคราะห์ผลงานการสร้างสรรค์.....	35
1. การวิเคราะห์ทัศนธาตุ	35
จุด.....	35
เส้น.....	35
รูปร่าง-รูปทรง.....	35
สีและน้ำหนักเข้ม - อ่อน.....	36
2. การวิเคราะห์หลักการทางทัศนศิลป์.....	36
จุดเด่น-จุดรอง.....	36
ดุลยภาพ.....	36
ที่ว่าง.....	37
จังหวะ.....	37
สัดส่วน.....	37
เอกภาพ.....	37
3. สรุปผลการวิเคราะห์	37
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	44
บรรณานุกรม.....	45
ภาคผนวก ข้อมูลเบื้องต้นและรายละเอียดการเผยแพร่ผลงานสร้างสรรค์	46
ประวัติผู้วิจัย	49

สารบัญภาพประกอบ

ภาพที่	หน้า
1	ในหลวงเสด็จออกมหาสมาคมเมื่อวันที่ 5 ธันวาคม 2554..... 20
2	พิธีถวายเครื่องราชสักการะและจุดเทียนชัยถวายพระพร..... 20
3	กระบวนพยุหยาตราชลมารค เมื่อวันศุกร์ที่ 9 พฤศจิกายน พ.ศ. 2555 เวลา 15.30 น. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวโปรดเกล้าให้สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมารเสด็จพระราชดำเนินแทนพระองค์ 21
4	ใบประกาศ ประชาสัมพันธ์งานประกวดจิตรกรรม 21
5	อิทธิพลที่ได้จากงานศิลปกรรมโบราณสมัยรัตนโกสินทร์ พระที่นั่งพุทไธสวรรย์ 22
6	อิทธิพลที่ได้จากงานจิตรกรรมสมัยอยุธยา สมุดภาพไตรภูมิ 22
7	อิทธิพลที่ได้จากภาพจิตรกรรมร่วมสมัย 23
8	อิทธิพลที่ได้จากภาพจิตรกรรมร่วมสมัย..... 23
9	การทำภาพร่างต้นแบบขาว – ดำ แบบละเอียด..... 31
10	วัสดุอุปกรณ์ในการสร้างสรรค์ สีอะครีลิค พู่กัน จานสี สะพานรองมือ 31
11	ภาพผลงานขณะสร้างสรรค์ตราสัญลักษณ์ 32
12	ภาพผลงานขณะสร้างสรรค์ (60%) 32
13	ชื่องาน พระผู้เป็นที่รักแห่งแผ่นดิน 140 x 160 เซนติเมตร,สีอะครีลิคบนผ้าใบ 33
14	รายละเอียดของผลงาน 34
15	รายละเอียดของผลงาน 34
16	วิเคราะห์เส้นโครงสร้างหลัก..... 39
17	วิเคราะห์เส้นโครงสร้างรอง..... 39
18	วิเคราะห์เส้นโครงสร้างของกลุ่มย่อย ฉากหลัง..... 40
19	วิเคราะห์น้ำหนักเข้ม-อ่อน..... 40
20	วิเคราะห์ค่าความสดของสี..... 41
21	วิเคราะห์ค่าความสว่างบริเวณจุดเด่น..... 41
22	วิเคราะห์บริเวณจุดเด่น..... 42
23	วิเคราะห์กลุ่มรูปทรงใหญ่..... 42
24	วิเคราะห์กลุ่มรูปทรงใหญ่ร่วมกับรูปทรงขนาดย่อย..... 43
25	วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของกลุ่มรูปขนาดต่างๆ..... 43

บทที่ 1

บทนำ

ในฐานะครูผู้สอนศิลปะและศิลปินผู้สร้างสรรค์ผลงานศิลปะเพื่อการพัฒนาตนเองให้มีความสามารถในการวิเคราะห์ การทำงานในบริบทต่างๆของตนเองและนำผลที่ได้จากการปฏิบัตินั้นมาวิเคราะห์แก้ปัญหาสู่การพัฒนาการสอนของตนให้ดีเพื่อนำความรู้ ความคิดและประสบการณ์นั้นไปใช้สอนผู้อื่นต่อไป และขยายขอบเขตไปสู่สังคมภายนอกกลายเป็นความน่าเชื่อถือในวงกว้าง เป็นการขับเคลื่อนทางด้านวิชาการ การสร้างสรรค์และนำพาองค์กรก้าวไปข้างหน้าอย่างมีคุณภาพ เป็นแบบอย่างแก่นักเรียนนักศึกษาอีกทั้งเป็นการประชาสัมพันธ์ให้แก่องค์กรต่างๆ มหาวิทยาลัยที่มีการจัดการเรียนการสอนทางด้านศิลปะและกลุ่มผู้สนใจในองค์ความรู้ทางการช่างศิลปกรรมไทยที่ต่อยอดพัฒนาจากบรรพบุรุษไทยแต่โบราณ

ศิลปะ คือ สิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อแสดงออกซึ่งอารมณ์ความรู้สึก ความคิด ความงาม ศิลปะนั้นมีองค์ประกอบที่สำคัญอยู่ 2 ส่วน คือ ส่วนที่มนุษย์สร้างขึ้น กับส่วนที่เป็นการแสดงออกอันเป็นผลที่เกิดจากโครงสร้างทางวัตถุเราเรียกองค์ประกอบส่วนแรกว่า รูปทรงหรือองค์ประกอบทางรูปธรรม และเรียกส่วนหลังว่าเนื้อหาหรือองค์ประกอบทางนามธรรมในกลุ่มงานศิลปกรรมไทยนั้นงานจิตรกรรมไทยจัดเป็นองค์ความรู้ที่สืบทอดกันมาตั้งแต่โบราณกาล ตั้งแต่ครั้งสมัยสุโขทัยเรื่อยมาถึงสมัยอยุธยา รัตนโกสินทร์ จวบจนถึงปัจจุบันเป็นการสืบทอดองค์ความรู้จากครูสู่ศิษย์ต่อเนื่องเป็นลำดับเรื่อยมา เริ่มตั้งแต่กระบวนการหัดเขียนร่างภาพเตรียมแบบ เตรียมพื้นสำหรับเขียน เตรียมสีไว้ระบาย จนถึงการปิดทองกระทบเส้นเป็นขั้นตอนสุดท้าย อันถือว่าผลงานเสร็จสมบูรณ์ ความรู้เหล่านี้ผ่านการลองผิดลองถูก ปรับปรุงแก้ไขในเรื่องของกระบวนการ เทคนิคต่างๆรวมถึงวัสดุอุปกรณ์ที่นำมาใช้ โดยความรู้เหล่านี้ถูกถ่ายทอดผ่านวิธีการจดบันทึกในตำราทางการช่างและบอกเล่าสอนสั่งกันมา ขาดการจัดเก็บรวบรวม วิเคราะห์ และสรุปผลเป็นความรู้ทางวิชาการ คณะผู้วิจัยเห็นความสำคัญขององค์ความรู้ทางเชิงช่างไทยโบราณจึงเกิดความสนใจที่จะศึกษาวิเคราะห์กระบวนการช่างโบราณนี้ เพื่อนำมาทดลองปรับปรุงกระบวนการเหล่านี้ด้วยกรรมวิธีและวัสดุที่มีความร่วมสมัยปัจจุบัน เพื่อการสร้างสรรค์งานที่แสดงอัตลักษณ์และพลังทางศิลปะไทยให้สืบเนื่องและพัฒนาต่อไป

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เนื่องด้วยในปีพุทธศักราช 2554 เป็นปีที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระชนมพรรษาครบ 7 รอบ ซึ่งถือเป็นปีมหามงคลยิ่งของปวงชนชาวไทย ตลอดระยะเวลาที่ทรงครองราชย์ พระองค์

ทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจนานัปการเพื่อประโยชน์สุขของพสกนิกรชาวไทย เพื่อเป็นการสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณของพระองค์ท่าน ข้าพเจ้าจึงเห็นควรว่าน่าจะมีการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมไทยอันมีเนื้อหาที่แสดงออกถึงความกตัญญูตทเวทิตา แสดงความจงรักภักดี ความซาบซึ้งในพระมหากรุณาธิคุณของพระองค์ท่านและถ่ายทอดผ่านผลงานศิลปะที่แสดงความศรัทธาต่อพระมหากษัตริย์ของปวงชนชาวไทย โดยการสร้างสรรค์ผลงานครั้งนี้เมื่อผลงานแล้วเสร็จจึงนำผลงานเข้าร่วมการประกวดแข่งขันและได้รับรางวัล ดีเด่น จากโครงการการประกวดผลงานภาพจิตรกรรมสะท้อนความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ ภายใต้หัวข้อ ธรรมราชาประชาธิปไตย จัดขึ้นโดย วุฒิสภา ซึ่งผ่านการคัดเลือกโดยคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิหลายท่าน อาทิ ศาสตราจารย์เกียรติคุณ ตรึงใจ บุรณสมภพ, ศาสตราจารย์เกียรติคุณ ประหยัด พงษ์ดำ, ศาสตราจารย์กำจร สุนพงษ์ศรีและศาสตราจารย์เดชา วราชน เป็นต้น ซึ่งทั้งหมดที่กล่าวมาล้วนเป็นผู้เชี่ยวชาญในงานวิชาการและวิชาชีพศิลปกรรมเป็นที่ยอมรับอย่างสูงในแวดวงศิลปะในเมืองไทย โดยผู้ได้รับรางวัลจะได้รับเงินรางวัล เกียรติบัตรและผลงานที่ได้รับรางวัลจะถูกนำไปติดตั้งยังรัฐสภาแห่งใหม่เพื่อเป็นเกียรติประวัติแก่ศิลปินสืบไป

ด้วยเหตุนี้ข้าพเจ้าเห็นว่า การสร้างสรรค์ผลงานชิ้นนี้มีความสำคัญในแง่ของคุณค่าทางศิลปะ โดยเฉพาะงานจิตรกรรมไทย กล่าวคือผลงานนั้นเป็นการพัฒนาต่อยอดทั้งด้านรูปแบบและเนื้อหา มาจากงานจิตรกรรมไทยแบบโบราณของไทยหากมีการนำมาคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ตั้งแต่แรกเริ่มของกระบวนการสร้างสรรค์จนผลงานแล้วเสร็จ และนำผลงานที่เสร็จสมบูรณ์นี้มาวิเคราะห์การสร้างสรรค์เพื่อจัดเก็บรวบรวมองค์ความรู้ไว้ในรูปแบบของเอกสารทางวิชาการอย่างเป็นระบบอันจะเป็นการง่ายต่อการจัดเก็บ การเผยแพร่แก่แวดวงวิชาการด้านศิลปกรรมไทยในวงกว้างต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

2.1 ศึกษาและวิเคราะห์ผลงานการสร้างสรรคงานจิตรกรรมไทยที่สะท้อนความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 7 รอบ

2.2 เพื่อศึกษาและค้นคว้า วิธีการทดลองหาแนวทางการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมไทยแบบประเพณีที่ผสมผสานกับจิตนาการและนำเสนอในลักษณะมุมมองเฉพาะตน

2.3 เพื่อศึกษากลวิธี การสะท้อนเนื้อหา ความคิด มุมมองที่แสดงความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์อันเป็นสถาบันหลักของชาติด้วยรูปแบบและกระบวนการทางจิตรกรรมแบบประเพณี

2.4 อนุรักษ์ สืบสาน พัฒนารูปแบบ กลวิธีทางการช่างไทยที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตน และนำสู่การบันทึกผลการสร้างสรรค์ผลงานไว้อย่างเป็นระบบ

3. สมมติฐานของการศึกษา

การวิเคราะห์ผลงานสร้างสรรค์งานจิตรกรรมไทยที่สะท้อนเนื้อหา ความคิด มุมมอง ความเชื่อ ความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์อันเป็นสถาบันหลักของชาติ แสดงกลวิธีและกระบวนการทดลองปรับเปลี่ยนองค์ประกอบ รูปทรง และวัสดุ เป้าหมายเพื่อแสดงบรรยากาศแห่ง

ความสุข ความรัก ความสามัคคีของทุกๆชีวิตภายใต้พระบรมโพธิสมภาร เพื่อแสดงถึงแนวความคิด ความหมายและแนวทางการสร้างสรรค์ แสดงออกผ่านงานจิตรกรรมไทยที่ผสมผสานกับจินตนาการ

4. ขอบเขตการศึกษา

วิเคราะห์ผลงานการสร้างสรรคงานจิตรกรรมไทยของ นิโรจน์ จรุงจิตวิวัฒน์ ที่สะท้อนเนื้อหา ความคิด มุมมอง ความเชื่อ ความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์อันเป็นสถาบันหลักของชาติ แสดงกลวิธีและกระบวนการทดลองปรับเปลี่ยนองค์ประกอบ รูปทรง และวัสดุ เป้าหมายเพื่อแสดง บรรยากาศแห่งความสุข ความรัก ความสามัคคีของทุกๆชีวิตภายใต้พระบรมโพธิสมภาร โดยแสดงออกผ่านกระบวนการและรูปแบบงานจิตรกรรมไทยแบบประเพณีที่ผสมผสานกับจินตนาการ และการสร้างสรรค์ในแนวทางเฉพาะตน เพื่อแสดงออกถึงแนวความคิด ความหมายส่วนตน ค้นหาเอกลักษณ์ และแนวทางการสร้างสรรค์ โดยวิเคราะห์ผลงานการสร้างสรรคงานจิตรกรรมไทย ขนาด 140 x 160 เซนติเมตรจำนวน 1 ชิ้น นำเสนอในรูปแบบเอกสารวิชาการ

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

5.1 จิตรกรรมไทยแบบประเพณี (Thai traditional painting) หมายถึง งานจิตรกรรมที่แสดงเนื้อหา สาระและรูปแบบทางศิลปะที่ประกอบด้วย คุณค่าทางด้านสุนทรียศาสตร์ คตินิยมทาง ความงาม ความเชื่อและการแสดงออกทางศิลปะที่มีลักษณะไทย

5.2 เนื้อหา (Content) หมายถึง ส่วนที่เป็นการแสดงออกอันเป็นผลที่เกิดจากโครงสร้างทาง วัตถุ ลักษณะนามธรรมที่แสดงออกทางศิลปะในแบบต่างๆ อาทิ ความหมายทางพุทธศาสนา การเกิดขึ้น ตั้งอยู่และดับไป ความไม่เที่ยง สัจธรรมในธรรมชาติ เป็นต้น

5.3 รูปแบบ (Style) หมายถึง แบบอย่าง แนวทางและลักษณะเฉพาะของศิลปะอย่างนั้นๆ

6. ขั้นตอนและวิธีการศึกษา

การดำเนินงานครั้งนี้ ผู้วิจัยแบ่งงานออกเป็นขั้นตอน สรุปลงโดยสังเขปดังนี้

6.1 ค้นคว้าเอกสาร รวบรวมข้อมูลจากตำราและจากคำบอกเล่าที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญจากหลายแหล่งเพื่อวิเคราะห์ เปรียบเทียบ

6.2 สืบค้น เก็บข้อมูลและบันทึกภาพถ่ายจากเหตุการณ์จริง สถานที่ที่เกี่ยวข้องและผลงาน ศิลปกรรมที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับแนวความคิดเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น เปรียบเทียบ และบันทึกผลที่ได้

6.3 ศึกษาและวิเคราะห์ถึง การลำดับข้อมูล การวิเคราะห์และทดลองปรับปรุงรูปแบบ รูปทรง โครงสร้างของเส้น สี และน้ำหนักเข้ม-อ่อนภายในผลงาน จนถึงการทำแบบร่างลายเส้นขาว-ดำและแบบร่างสี

6.4 ศึกษาและวิเคราะห์การแก้ปัญหาและการพัฒนาแบบร่างลายเส้นขาว-ดำและแบบร่างสี โดยสมบูรณ์

6.5 การจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ เตรียมพื้นที่ เตรียมสี ในการสร้างสรรค์ผลงาน

6.6 ศึกษาและวิเคราะห์การปฏิบัติงานจริงโดยการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมที่มีเนื้อหาและรูปแบบสอดคล้องกับแนวความคิด ขนาด 140X160 เซนติเมตร 1 รูป

6.7 การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อวิเคราะห์ปัญหาและการแก้ไขปัญหาเพื่อทำงานภาคเอกสารสรุปผลการสร้างสรรค์และจัดทำเป็นรูปเล่มสมบูรณ์

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

7.1 เกิดองค์ความรู้ที่นำไปสู่การสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมไทยแบบประเพณีที่มีความร่วมสมัยปัจจุบันและนำเสนอในลักษณะมุมมองเฉพาะตน

7.2 เป็นการอนุรักษ์และสืบสานองค์ความรู้ของบรรพบุรุษไทยและเผยแพร่ให้นักศึกษาสายศิลปะไทยหรือบุคคลผู้สนใจ

7.3 เป็นการจัดเก็บรวบรวมองค์ความรู้ทางการช่างไทยและสรุปผลการสร้างสรรค์ผลงานที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตนนำไปสู่การบันทึกผลการสร้างสรรค์ผลงานไว้อย่างเป็นระบบ

7.4 สร้างเครือข่ายความสัมพันธ์ในด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมระหว่างมหาวิทยาลัยกับองค์กรภายนอก

8. การนำเสนอผลงาน

ในการวิจัยผลงานสร้างสรรค์ศิลปะครั้งนี้จะนำเสนอในหัวข้อ การสร้างสรรค์ผลงานภาพจิตรกรรมไทยที่สะท้อนความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ ซึ่งผลงานได้รับรางวัลดีเด่นจากการประกวดศิลปกรรมในระดับชาติ สร้างสรรค์ผลงานโดย นายนิโรจน์ จรุงจิตวิวัฒน์ นำเสนอในรูปแบบเอกสารงานวิจัยจำนวน 5 เล่ม พร้อมสำเนาสูจิบัตรการแสดงผลงานที่ได้รับรางวัล สำเนาประกาศนียบัตรและภาพถ่ายการรับรางวัล

บทที่ 2 ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์

ในงานทำงานครั้งนี้ ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลเบื้องต้นที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์ผลงานในแง่มุมต่างๆ โดยได้ศึกษาข้อมูลจากหลายแหล่งเพื่อนำมาประมวลเป็นความรู้เบื้องต้นใช้เป็นส่วนหนึ่งของการวิเคราะห์ผลงานสร้างสรรค์ไว้โดยสังเขปดังนี้

1. แหล่งข้อมูลที่นำมาใช้ในการสร้างสรรค์

1.1 ข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้อง

1.1.1 หนังสือ ช่างศิลป์ไทย ชุดที่ 1 เล่มที่ 2 ของ กรมศิลปากร พ.ศ. 2537 เป็นหนังสือที่รวบรวมความรู้ด้านการช่างไทยหลายๆ ด้าน เป็นการศึกษา รูปแบบ เทคนิค วิธีการ ของวิชาการช่างหลายแขนง เช่น งานจิตรกรรม ประติมากรรม ลายรดน้ำและงานหัตถ์โลหะ เป็นต้น

1.1.2 หนังสือเรื่องความงามในศิลปะไทย ของ น. ณ ปากน้ำ สำนักพิมพ์เมืองโบราณ เป็นหนังสือรวมบทความ 40 บทความ ผลงานของ น. ณ ปากน้ำ ศิลปินแห่งชาติผู้เชี่ยวชาญงานด้านศิลปะไทย บทความหลากหลายมีอายุมากกว่า 40 ปี แสดงถึงความงามของศิลปะไทย เป็นหนังสือที่ให้ความรู้เกี่ยวกับงานศิลปะไทย ทั้งศิลปะโบราณ และศิลปะสมัยใหม่แขนงต่างๆ โดยเฉพาะงานด้านทัศนศิลป์ และให้ความรู้ด้านงานช่างอีกทั้งยังมีการพูดถึงภาพเขียนจิตรกรรมฝาผนังชื่อดังของวัดเก่าแก่หลายแห่ง หนังสือเล่มนี้ยังถูกคัดเลือกให้เป็นหนังสือดี 1 ในหนังสือ 100 เล่มที่คนไทยควรอ่าน เหมาะสำหรับผู้ที่มีชีวิตเริ่มสนใจเรื่องราวความรู้เกี่ยวกับงาน ศิลปะไทย

1.1.3 จิตรกรรมไทย ครุสมปอง อัครวงษ์ โรงเรียนเพาะช่าง บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน) มิถุนายน 2550 เป็นหนังสือที่รวมความรู้สรรพวิชาทางด้านจิตรกรรมไทย กลวิธีการสร้างงานจิตรกรรมไทยแบบโบราณ รูปแบบการเขียนภาพไทยและบางส่วนเป็นการรวบรวมผลงานที่ผ่านมาทั้งทางด้านหน้าที่การงานประจำ คือการเป็นครูสอนศิลปะ ผลงานที่รังสรรค์ขึ้นในห้วงขณะที่มีชีวิตอยู่และอัตชีวประวัติของครุสมปอง อัครวงษ์ โรงเรียนเพาะช่าง

1.1.4 จิตรกรรมไทยประเพณี จิตรกรรมไทยสมัยอยุธยา ของกรมศิลปากร สำนักพิมพ์อมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ป จำกัด พ.ศ. 2535 เป็นหนังสือที่รวบรวมภาพถ่ายงานจิตรกรรมไทยสมัยอยุธยาไว้

เพื่อเป็นข้อมูลแก่ผู้สนใจ อีกทั้งยังให้ข้อมูลทั้งประวัติ ความเป็นมา กลวิธีการสร้างงานจิตรกรรมไทยแบบโบราณ รูปแบบการเขียนภาพไทย และข้อมูลการอนุรักษ์

1.1.5 นอกจากหนังสือ ตำรา ดังกล่าวมาแล้ว ยังมีหนังสือและตำราต่างๆด้านศิลปกรรมทั้งงานจิตรกรรมฝาผนัง จิตรกรรมไทยแขนงต่างๆซึ่งคณะผู้วิจัยได้นำมาใช้ประกอบการสร้างสรรค์ผลงานครั้งนี้ด้วย โดยคณะผู้วิจัยขอกล่าวอย่างย่อไว้ อาทิเช่น

- หนังสือสมุดภาพไตรภูมิฉบับต่างๆ
- หนังสือภาพจิตรกรรมฝาผนังในศาสนสถานและอาคารสำคัญต่างๆ
- หนังสือภาพจิตรกรรมลายรดน้ำ
- หนังสือที่เกี่ยวกับวรรณกรรมเรื่องไตรภูมิ
- ภาพถ่ายผลงานศิลปกรรมไทยโบราณ เป็นต้น

1.2 ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาภาคสนาม สัมภาษณ์บุคคล เช่น พระสงฆ์ อาจารย์ นักวิชาการ ผู้รู้ต่างๆ เป็นต้น

2. ข้อมูลเบื้องต้นของการสร้างสรรค์

นิยามความหมายหรือข้อมูลที่มีส่วนสัมพันธ์กับการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมที่มีเนื้อหาสะท้อนความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ ในวาระโอกาสเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 7 รอบ 5 ธันวาคม 2554 ในแง่มุมต่างๆนี้ ผู้วิจัยได้เลือกพื้นเนื้อหาที่สอดคล้องและเป็นประโยชน์กับแนวทางการทำงานเพื่อนำมาเสนอตามลำดับ

2.1 ชื่อนิยามความหมายของพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 7 รอบ 5 ธันวาคม 2554 ได้ให้ความหมายตามคำภาษาอังกฤษ ไว้ว่า “The Celebration on the Auspicious Occasion of His Majesty the King’s 7th Cycle Birthday Anniversary, 5th December 2011” เป็นชื่องานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชในโอกาสที่มีพระชนมายุครบ 7 รอบ แด่สืบสิ่พระราช ใน พ.ศ. 2554 ประกอบด้วยพระราชพิธี รัฐพิธี และราษฎรพิธีต่างๆ โดยจัดตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม ถึงวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2554

2.2 พระราชพิธีงานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชในโอกาสที่มีพระชนมายุครบ 7 รอบ แด่สืบสิ่พระราช ใน พ.ศ. 2554 ประกอบด้วยพระราชพิธี ดังนี้

2.2.1 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช พร้อมพระบรมวงศานุวงศ์ เสด็จออกมหาสมาคม ณ มุขเด็จ พระที่นั่งจักรีมหาปราสาท เมื่อวันที่ 5 ธันวาคม พุทธศักราช 2554

2.2.2 ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม พระราชทานหมายกำหนดการพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 7 รอบระหว่างวันจันทร์ที่ 5 ถึงวันพฤหัสบดีที่ 8 ธันวาคม พ.ศ. 2554

- วันที่ 5 ธันวาคม พ.ศ. 2554 เวลา 10.30 น. พระราชพิธีเสด็จออกมหาสมาคม รับการถวายพระพรชัยมงคล โดยมีกำหนดการดังนี้

- เวลา 07.30 น. จะมีขบวนแห่เชิญน้ำพระพุทธรูปมงคลศักดิ์สิทธิ์ จากวัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามราชวรมหาวิหาร ไปยังพระที่นั่งจักรีมหาปราสาท

- เวลา 10.30 น. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จออก ณ มุขเด็จ พระที่นั่งจักรีมหาปราสาท โดยสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ทรงกล่าวถวายพระพรชัยมงคล จากนั้น นายกรัฐมนตรี ประธานรัฐสภา และ ประธานศาลฎีกา กล่าวถวายพระพรชัยมงคล ในนามสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ผู้พิพากษา ข้าราชการ และประชาชนทุกหมู่เหล่า

- เวลา 17.00 น. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ เจ้าฟ้ามหาวชิราลงกรณ สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จพระราชดำเนินไป ยัง พระอุโบสถ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม บรรพชิตจีนและญวนถวายพระพร พิธีสดนพเคราะห์ ต่อจากนั้น เป็นการพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 7 รอบ ทรงตั้งสมณศักดิ์ ทรงตั้งพระครูพรหมมณัฏฐ์ พระสงฆ์ เจริญพระพุทธมนต์ ณ พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัยมโหฬายุทธพิมาน

- วันที่ 6 ธันวาคม พ.ศ. 2554 เวลา 10.30 น. เลี้ยงพระ เทศน์มงคลพิเศษ และ พระสงฆ์ถวายพระพร ณ พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัยมโหฬายุทธ

- วันที่ 8 ธันวาคม พ.ศ. 2554 เวลา 17.00 น. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ เจ้าฟ้ามหาวชิราลงกรณ สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จฯ แทนพระองค์ ไปยังศาลาดุสิตาลัย สวนจิตรลดา พระราชวังดุสิต คณะทูตานุทูต เข้าเฝ้าฯ ถวายพระพรชัยมงคล

2.2.3 ในวันศุกร์ที่ 9 พฤศจิกายน พ.ศ. 2555 เวลา 15.30 น. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวโปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จพระราชดำเนินแทนพระองค์ (โดยเรือพระที่นั่งสุพรรณหงส์) พร้อมด้วยพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าศรีรัศมิ์ พระวรชายาฯ เสด็จฯ แทนพระองค์ ในการพระราชพิธีทรงบำเพ็ญพระราชกุศลถวายผ้าพระกฐิน ณ วัดอรุณราชวรารามราชวรมหาวิหาร (ตามหมายกำหนดการก่อน จะมีพระราชพิธี ในวันเสาร์ที่ 22 ตุลาคม พ.ศ. 2554 ต่อมาเมื่อวันที่ 14 ตุลาคม ที่ประชุมคณะกรรมการอำนวยการจัดงานเฉลิมพระเกียรติฯ ได้มีมติให้ขอพระราชทานพระบรมราชานุญาต เลื่อนการจัดกระบวนพยุหยาตราทางชลมารค เนื่องจากกระแสน้ำและระดับน้ำในแม่น้ำเจ้าพระยาสูงและไหลแรง ไปเป็น วันศุกร์ที่ 9 พฤศจิกายน พ.ศ. 2555) โดยกระบวนเรือยาว 1,280

เมตร กว้าง 90 เมตร ประกอบด้วยเรือทั้งหมด 52 ลำ ได้แก่ เรือพระที่นั่ง 4 ลำ (เรือพระที่นั่งสุพรรณหงส์ เรือพระที่นั่งนารายณ์ทรงสุบรรณ รัชกาลที่ 9 เรือพระที่นั่งอนาถนาฎราช และเรือพระที่นั่งอนันตนาคราช (อัญเชิญผ้าพระกฐิน) เรือรูปสัตว์ 8 ลำ เรือตั้ง 22 ลำ และเรืออื่น ๆ 18 ลำ ภาพยนตร์เรือในครั้งนี้เป็นการประพันธ์ขึ้นมาใหม่ เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทั้งสิ้น 3 บทได้แก่บทเสภา สรรเสริญพระบารมีบทชมเรือขบวนและบทชมเมืองโดยนักเรียนนายร้อยทองย้อย แสงสินชัย เป็นผู้ประพันธ์ และน.ท.ณัฐวัฏ อร่ามเกลือ เป็นพนักงานเหเรือ

2.3 รัฐพิธี รัฐบาลไทยได้เตรียมการจัดรัฐพิธี เนื่องในวโรกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 7 รอบ 5 ธันวาคม พุทธศักราช 2554 โดยมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

- วันที่ 2 ธันวาคม พิธีถวายสัตย์ปฏิญาณ เพื่อเป็นข้าราชการที่ดี และพลังของแผ่นดิน เวลา 08.00 น. พร้อมกันทั่วประเทศ โดยส่วนกลางจัดที่ตึกสันติไมตรี ทำเนียบรัฐบาล โดยมี นายกรัฐมนตรีเป็นประธาน และในส่วนภูมิภาคจัดที่หน้าศาลากลางของทุกจังหวัด ซึ่งมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นแกนกลางในการจัดพิธี และหน่วยงานอื่นๆ จัดที่สถานที่ตั้งของหน่วยงานตามความเหมาะสม

- วันที่ 5 ธันวาคม พิธีถวายเครื่องราชสักการะ และ จุดเทียนถวายพระพรชัยมงคล และ พิธีถวายพระพรชัยมงคล ของเหล่าข้าราชการ และพสกนิกรชาวไทย ซึ่งกำหนดจัดที่ มณฑลพิธี ท้องสนามหลวงและ ศาลากลางจังหวัดทุกจังหวัด ดังเช่นที่ได้จัดมาเป็นประจำทุกปี โดย มูลนิธิ 5 ธันวาคมมหาราช และ กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

- วันที่ 7 ธันวาคม งานสโมสรสันนิบาตเฉลิมพระเกียรติ ณ ทำเนียบรัฐบาล เวลา 19.00 น. (ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินแทนพระองค์ สำหรับการจัดงานมีการแสดงชุดพิเศษ คือ การแสดงดนตรีบรรเลงเพลงเฉลิมพระเกียรติ เพลง “ภัทรมหาราช” โดยวงดุริยางค์ จากสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ การแสดงโขนเฉลิมพระเกียรติ ชุด “ทศพิธราชธรรม” จากสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ การแสดงดนตรีบรรเลงเพลงพระราชนิพนธ์ โดยวง Vietrio ซึ่งเป็นนักเรียนทุนพระราชทานสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ และการแสดงดนตรีบรรเลงเพลง “ครองแผ่นดินโดยธรรม” โดยวงดุริยางค์เหล่าทัพและตำรวจ พร้อมทั้งทูลเกล้าฯ ถวายของที่ระลึก 3 รายการ ได้แก่ พระที่นั่งอัฐทิศอุทุมพรราชอาสน์จำลอง หนังสือที่ระลึกประมวลพระราชดำรัส และเงินสมทบมูลนิธิราชประชานุเคราะห์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

2.3.1 การจัดพิธีถวายพระพรชัยมงคลและการจัดแสดงมหรสพสมโภช ภายใต้ชื่อ งาน “เย็นศิระเพราะพระบริบาล” โดยกระทรวงมหาดไทยเป็นเจ้าภาพในการจัดงาน กรุงเทพมหานคร

และ มูลนิธิ ๕ ธันวาคมหาราช ร่วมกันจัดงาน ระหว่างวันเสาร์ที่ 3 ธันวาคม ถึงวันศุกร์ที่ 9 ธันวาคม พ.ศ. 2554 ตั้งแต่เวลา 18:00-24:00 น. บริเวณท้องสนามหลวง ถนนราชดำเนินตลอดสาย จนถึงบริเวณลานพระราชวังดุสิต ตลอดจนภายในสวนอัมพร ที่สำคัญคือพิธีถวายเครื่องราชสักการะและจุดเทียนชัยถวายพระพร ณ มณฑลพิธีท้องสนามหลวง และสถานที่ต่างๆ ทั่วราชอาณาจักร

ส่วนงานมหรสพสมโภช มีกิจกรรมประกอบด้วย การลงนามถวายพระพร ณ ร่มโพธิ์ร่มไทรของแผ่นดิน การเข้ากราบถวายสักการะพระทันตธาตุ ของประเทศภูฏาน ถนนและนิทรรศการ เย็นศิระเพราะพระบริบาล การแสดงแสง สี เสียง สื่อผสม วัฒนธรรมทองแห่งกรุงรัตนโกสินทร์ 84 พรรษามหาราช การฉายภาพยนตร์พำโนรามาบนกำแพงพระบรมมหาราชวัง ระยะทางยาวประมาณ 100 เมตร การนำเสนอสัญลักษณ์ของ 77 จังหวัดทั่วประเทศ มาประดับเป็น Landmark ใหญ่ใจกลางงาน มีขบวนรถเฉลิมพระเกียรติ มีขบวนกลองประจำภาค การแสดงจากต่างประเทศ การจัดกิจกรรมย้อนยุควิถีชีวิตคนไทยเมื่อ 80 ปีที่ผ่านมา กิจกรรมดนตรีและความบันเทิง การแสดงพลุดอกไม้ไฟ ซึ่งกระทรวงการคลังจะได้จัดทำสายรัดข้อมือ ที่ระลึกเป็นพิเศษในงานนี้ด้วยและที่สำคัญคือ ทางสำนักพระราชวัง เปิดให้เข้าชมพระบรมมหาราชวังและวัดพระศรีรัตนศาสดาราม ในยามค่ำคืน ตั้งแต่วันที่ 5 - 9 ธันวาคม ปีเดียวกัน ตั้งแต่เวลา 18.00 น. - 24.00 น.

2.3.2 พิธีเสกและอัญเชิญน้ำพระพุทธรณ์ได้กำหนดให้ทุกจังหวัดประกอบพิธีพลีกรรมตักน้ำจากแหล่งน้ำสำคัญที่ประชาชนเคารพเลื่อมใส หรือแหล่งน้ำสำคัญของจังหวัด หรือจากแหล่งน้ำที่เคยใช้ประกอบพิธีอย่างน้อยจังหวัดละ 1 แห่ง โดยให้ประกอบพิธีเสกน้ำพระพุทธรณ์ ณ สถานที่ที่สำคัญหรือพระอารามหลวงของจังหวัดแล้วนำมามอบให้กระทรวงมหาดไทยเพื่อนำเข้าพิธีเสกน้ำพระพุทธรณ์ที่ส่วนกลางอีกครั้ง ณ วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม แล้วจึงนำทูลเกล้าฯ ถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในงานพระราชพิธีเสด็จออกมหาสมาคมรับการถวายพระพรชัยมงคล ในวันที่ 5 ธันวาคม พ.ศ. 2554 โดยจะประกอบพิธีพลีกรรมตักน้ำในแต่ละจังหวัดในวันที่ 14 ตุลาคม บางจังหวัดอาจมีการเปลี่ยนแปลง เช่น กรุงเทพมหานครจะประกอบพิธีตักน้ำในวันที่ 25 พฤศจิกายน เนื่องจาก ในวันศุกร์ที่ 14 ตุลาคม 2554 สำนักพระราชวังอยู่ระหว่างไว้ทุกข์งานพระบรมศพสมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา สิริโสภาพัณณวดี จึงเป็นการไม่เหมาะสมที่จะประกอบพิธีตักน้ำพระพุทธรณ์

พิธีเสกน้ำพระพุทธรณ์ศักดิ์สิทธิ์ในแต่ละจังหวัดในวันที่ 28 พฤศจิกายน แล้วรวมโถน้ำพระพุทธรณ์ศักดิ์สิทธิ์ทั้ง 76 จังหวัด นำมาเก็บรักษาไว้ที่กระทรวงมหาดไทย และวันที่ 2 ธันวาคม มีพิธีอัญเชิญโถน้ำพระพุทธรณ์ จำนวน 77 โถ จากกระทรวงมหาดไทยไปยังพระอุโบสถวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม เพื่อประกอบพิธีเสกทำน้ำพระพุทธรณ์ โดยพระเถระ จำนวน 85 รูป แล้วตักน้ำบรรจุในพระ

เต้าปทุมนิมิตทอง นาก เงิน จากนั้น วันศุกร์ที่ 5 ธันวาคม 2554 จัดริ้วขบวนอิสริยยศอัญเชิญพระเต้าปทุมนิมิตทอง นาก เงิน (ภายในบรรจุน้ำพระพุทธรมนต์) จากวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม ไปตามถนนสนามไชย ถนนหน้าพระลาน เข้าประตูวิเศษไชยศรี ไปยังพระที่นั่งจักรีมหาปราสาท ในพระบรมมหาราชวัง เสร็จแล้วตั้งแถวรอเฝ้ารับเสด็จฯ ทูลเกล้าฯ ถวายน้ำพระพุทธรมนต์แต่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภายในพระบรมมหาราชวัง

2.4 กิจกรรมเฉลิมพระเกียรติ เนื่องในโอกาสพระราชพิธีนี้ ซึ่งได้รับอนุญาตจากสำนักพระราชเลขาธิการอย่างเป็นทางการ

2.4.1 กิจกรรมโดยหน่วยงานภาครัฐ อาทิเช่น

- โครงการเฉลิมพระเกียรติ"กรุงเทพฯ เมืองสวรรค์"โดย กรุงเทพมหานคร จำนวน 16 โครงการ โครงการคอนเสิร์ตการกุศลทัพฟ้าคู่ไทยเพื่อ "ช่วยพัฒนา" โดย กองทัพอากาศ
- งานแสดงและประกวดพลุเฉลิมพระเกียรติ "ดวงประทีปพราวณา เทิดราชาราชินี บารมีศรีแผ่นดิน" โดย กองทัพอากาศ
- การจัดคอนเสิร์ต "รักษาดิ ร่มพลัง ร่มพลัง ร่มน้ำใจ คนไทยด้วยกัน" ครั้งที่ 1-2 โดย กองบัญชาการกองทัพไทย
- โครงการอาสาสมัครแรงงานพัฒนาท้องถิ่นถวายพ่อของแผ่นดิน โดยสำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน
- จัดประกวดผลงานตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดย กองบัญชาการกองทัพไทย
- โครงการแรงงานร่วมใจลดขยะเพื่อคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อมตามแนวพระราชดำริ โดย กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน
- โครงการจัดนิทรรศการปีไอโอแอร์ 2011 โดยสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน กระทรวงอุตสาหกรรม
- โครงการถนนสีขาว ถนนแห่งความปลอดภัยพัฒนาระบบบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ โดย กรมชลประทาน
- งานแสดงดนตรีเฉลิมพระเกียรติ "อัครมหาราช อัครศิลปิน" โดย กองทัพอากาศ อิมแพ็คเมืองทองธานี
- การจัดนิทรรศการเฉลิมพระเกียรติที่ท้องสนามหลวงและสวนสาธารณะทั่วกรุงเทพมหานคร จำนวน 16 แห่ง ในทุกจังหวัดและอำเภอเมืองทั้ง 76 จังหวัด ในอำเภอที่นอกเหนือจาก

อำเภอเมือง จำนวน 802 แห่ง และ ณ ศูนย์เรียนรู้โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริระดับอำเภอ
ต้นแบบเฉลิมพระเกียรติ จำนวน 84 แห่ง

- โครงการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา ปี 2554
โดย กระทรวงศึกษาธิการ

- โครงการ การประกวดผลงานจิตรกรรมสะท้อนความจงรักภักดีต่อสถาบัน
พระมหากษัตริย์ เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิม
พระชนมพรรษา 7 รอบ 5 ธันวาคม 2554 เป็นต้น

2.4.2 กิจกรรมโดยรัฐวิสาหกิจ สมาคม ห้างร้าน หน่วยงานเอกชน อาทิ

- เครือเซ็นทรัลและธนาคารไทยพาณิชย์ ร่วมกับสถานเอกอัครราชทูตประจำ
ประเทศอิตาลี จัดนิทรรศการ GLAMOUR,60 Years of Italian

- รถไฟฟ้ามหานคร สายเฉลิมรัชมงคล จัดทำสารคดี พระราชอารมณ์ขัน เปิด
ให้บริการบนรถไฟฟ้าทุกเที่ยว ตั้งแต่ต้นปี พ.ศ. 2554 และประชาสัมพันธ์ตราสัญลักษณ์ทุกสถานี

- 84 World Tennis Invitation Hua Hin 2011 โดย ลอนเทนนิสสมาคมแห่ง
ประเทศไทยฯ ณ เซนต์เนียล พาร์ค โรงแรมอินเตอร์คอนติเนนตัล หัวหิน รีสอร์ท แอนด์ สปา

- เทศกาลตรุษจีนไชน่าทาวน์และเทศกาลตรุษจีนในภูมิภาค โดย การท่องเที่ยว
แห่งประเทศไทย

- สนับสนุนพันธุ์ไม้งามอร่ามสวนหลวง ร.9 โดย การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

- เทศกาลโคมไฟสีส้มเมืองใต้ โดย การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

- ผ่าตัดหัวใจทั่วโลก เทิดพระเกียรติในหลวงทั่วหล้า โดยมูลนิธิโรงพยาบาล 50
พรรษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ ในพระสังฆราชูปถัมภ์

- คมชัดลึก (หนังสือพิมพ์)ร่วมกับศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สำนัก
พิมพ์เนชั่น เอ็กมอนท์ เอ็ดดูเทนเมนท์ จำกัด จัดโครงการ "84 พรรษา ใสบัตรหนังสือ : เติมปัญญาสู่
ห้องสมุดประสพทุกภัย" เพื่อถวายเป็นพระราชกุศลแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในโอกาสมหามงคล
เฉลิมพระชนมพรรษา 84 พรรษา โดยนิมนต์พระภิกษุสงฆ์มารับมอบหนังสือจากสถานศึกษา และส่งต่อไป
ยังโรงเรียนที่ประสพทุกภัย

- มหาวิทยาลัยรังสิต มอบทุน 84 ทุนแก่ผู้มีครอบครัวฐานะขาดแคลนทุนทรัพย์
หรือมีถิ่นที่อยู่ในถิ่นทุรกันดาร หรือพื้นที่เสี่ยงภัย หรือพื้นที่ที่มีผลกระทบจากภัยธรรมชาติ หรือพื้นที่ที่มี
ผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบจังหวัดชายแดนใต้ เป็นต้น

2.4.3 งานอันเกี่ยวเนื่องกับศาสนพิธี อาทิ

- พิธีอุปสมบท 999 รูป ระหว่างวันที่ 9-23 มกราคม 2554 ณ วัดพระราม 9 กาญจนาภิเษก และที่วัดศูนย์กลางของทุกจังหวัด ซึ่งดำเนินการโดยคณะกรรมการฝ่ายจัดกิจกรรมเฉลิมพระเกียรติโดยคู่สมรสคณะรัฐมนตรี
- การจัดงานสวดมนต์เฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
- การจัดพิธีเจริญพระพุทธมนต์ เจริญจิตภาวนา ณ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม 9 ครั้ง
- พิธีเจริญพระพุทธมนต์จตุรทิศเฉลิมพระเกียรติ
- การเลื่อนสมณศักดิ์พระสงฆ์ 85 รูป รวมถึงจะยกวัดราษฎร์ให้เป็นพระอารามหลวง 12 วัด เป็นต้น

2.4.4 กิจกรรมส่งเสริมอาชีพ กิจกรรมโครงสร้างพื้นฐานและการบริการสาธารณสุข

- โครงการจัดการทรัพยากรน้ำชุมชนตามแนวพระราชดำริเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และให้ประชาชนหรือชุมชนตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรน้ำโดยน้อมนำแนวพระราชดำริไปปรับใช้ในการจัดการทรัพยากรน้ำของชุมชน รวมถึงการขยายผลจัดการทรัพยากรน้ำชุมชนตามแนวพระราชดำริเพิ่มเติมอีก จำนวน 840 แห่ง
- โครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ของกรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย โดยส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงใน 3 มิติ คือ ด้านความมั่นคง ด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคม ดำเนินการระดับหมู่บ้านใน 75 จังหวัด ทุกอำเภอ ๆ ละ 2 หมู่บ้าน รวม 1,756 หมู่บ้าน
- โครงการ 84 ศูนย์เรียนรู้โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริระดับอำเภอ ต้นแบบเฉลิมพระเกียรติฯ ของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย เป็นการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริระดับอำเภอต้นแบบ และจัดกิจกรรม "9 กิจกรรม ตามรอยพ่อหลวง ผู้ครองใจราษฎร์" ดำเนินการทั่วประเทศ
- โครงการสตรีไทย ห่วงใยสุขภาพเฉลิมพระเกียรติฯ ของกระทรวงสาธารณสุข เป็นการจัดกิจกรรมส่งเสริมให้สตรีไทยเข้าถึงบริการสาธารณสุข โดยเฉพาะการลดมะเร็งเต้านมและมะเร็งปากมดลูก โดยประสานให้ทุกจังหวัดจัดทำแผนส่งเสริมสุขภาพสตรีไทยอย่างเป็นรูปธรรม ดำเนินการ 76 จังหวัด

- โครงการฟื้นฟูและส่งเสริมสุขภาพช่องปากผู้สูงอายุเฉลิมพระเกียรติฯ ของกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข เป็นหน่วยบริการสาธารณสุขภาครัฐทั่วประเทศ รมรงค์จัดบริการใส่ฟันเทียมแก่ผู้สูงอายุที่สูญเสียฟัน และฝังรากเทียมในกรณีที่ฟันเทียมชั้นล่างหลวมมีปัญหาในการบดเคี้ยวอาหาร ดำเนินการ 76 จังหวัด และ กทม.

- โครงการราชประชาสมาสัยสืบสานพระราชปณิธานงานฟื้นฟูสุขภาพผู้ประสบปัญหาจากโรคเรื้อรังฯ ของสถาบันราชประชาสมาสัย กรมควบคุมโรค เป็นกิจกรรมพิเศษที่ทางสถาบันจัดขึ้นสำหรับผู้ป่วยโรคเรื้อรังทั่วประเทศ นอกจากนี้ยังดูแลฟื้นฟูสุขภาพผู้ป่วยด้วยการผ่าตัดต่อกระดูกและใส่เลนส์แก้วตาเทียม เปลี่ยนกระจกตา ผ่าตัดข้อเข่าเทียม ดำเนินการทั่วประเทศ

- โครงการสนองน้ำพระราชหฤทัยในหลวง ทรงห่วงใยสุขภาพประชาชนเพื่อถวายเป็นพระราชกุศลเฉลิมพระเกียรติฯ ของกระทรวงสาธารณสุข เป็นการจัดระบบบูรณาการการดูแลสุขภาพประชาชนอายุ 35 ปีขึ้นไปทุกคนในการส่งเสริมสุขภาพป้องกันควบคุมโรค และการรักษาพยาบาลที่มีคุณภาพมาตรฐาน เพื่อลดปัญหาโรคเบาหวาน และความดันโลหิตสูง ดำเนินการ 76 จังหวัด

- โครงการเติมใจให้กันเฉลิมพระเกียรติฯ ของการประปาส่วนภูมิภาค กระทรวงมหาดไทย เป็นการออกเยี่ยมและบริการตรวจซ่อมท่อ/อุปกรณ์เกี่ยวกับระบบน้ำประปา ท่อแตก ท่อรั่ว แก่ประชาชนโดยไม่คิดค่าแรง ตลอดจนให้ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในเรื่องทรัพยากรน้ำเพื่อปลูกฝังประชาชนให้ใช้น้ำอย่างประหยัดและรู้คุณค่า ดำเนินการในพื้นที่ของการประปาส่วนภูมิภาคที่ได้รับผลกระทบจากอุทกภัย และทุกพื้นที่ทั่วประเทศ

- โครงการจัดตั้งอาศรมศิลป์ปิ่นห้วยทับช้าง มหาวิทยาลัยพะเยาเฉลิมพระเกียรติฯ ของกระทรวงวัฒนธรรมร่วมกับมหาวิทยาลัยมหิดล และมหาวิทยาลัยพะเยา เป็นต้น

2.5 ตราสัญลักษณ์งานเฉลิมพระเกียรติฯ ประกอบด้วย อักษรพระปรมาภิไธยย่อ ภปร สีเหลืองทอง อันเป็นสีประจำวันพระบรมราชสมภพ ขลิบรอบด้วยสีทอง อยู่กลางตราสัญลักษณ์ฯ บนพื้นวงกลมสีน้ำเงิน ล้อมรอบด้วยกรอบโค้งเรียบสีเหลืองทอง หมายถึงพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเป็นศูนย์รวมดวงใจของคนไทยทั้งชาติ ด้านบนอักษรพระปรมาภิไธยย่อ เป็นอนุโลมเลข 9 ไทย หมายถึงพระมหากษัตริย์พระองค์ที่ 9 แห่งพระบรมราชจักรีวงศ์ โดยตัวเลขนั้นอยู่ภายใต้พระมหากษัตริย์มงกุฎ อันเป็นเครื่องประกอบพระบรมราชอิสริยยศของพระมหากษัตริย์ไทย และเป็นเครื่องหมายแห่งความเป็นสมเด็จพะบรมราชาธิราช

ถัดลงมาสองข้างซ้ายขวาของอักษรพระปรมาภิไธยย่อ มีลายพุ่มข้าวบิณฑ์สีทอง ซึ่งมีสีปดปกูลเศวตฉัตรประดิษฐานอยู่เบื้องบน ด้านนอกสุดเป็นกรอบโค้ง มีลวดลายสีทองบนพื้นสีเขียว ซึ่งเป็นเดชแห่ง

วันพระบรมราชสมภพ และยังหมายถึงความมั่งคั่งอุดมสมบูรณ์ และความสงบร่มเย็น ด้านล่างอักษรพระปรมาภิไธยย่อ เป็นภาพพระต่ายสีขาวทรงเครื่อง อยู่ในลักษณะกำลังก้าวย่าง หมายถึงเครื่องหมายประจำนักชัทรปีเถาะ ซึ่งตรงกับปีมหามงคลนี้ โดยภาพพระต่ายอยู่บนพื้นสีน้ำเงิน มีลายกระหนกสีทองประกอบ หมายถึงความเจริญรุ่งเรืองของราชอาณาจักรไทย ภายใต้พระบรมโพธิสมภาร เบื้องล่างตราสัญลักษณ์ฯ เป็นแพรแถบสีชมพูขลิบทอง มีตัวอักษรสีทองความว่า พระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 7 รอบ 5 ธันวาคม 2554

2.6 เพลงเฉลิมพระเกียรติ หน่วยงานภาครัฐและเอกชนร่วมกันจัดสร้างขึ้นหลายเพลง อาทิ

2.6.1 ครอบแผ่นดินโดยธรรม

- ประพันธ์คำร้องโดย ประภาส ชลศรานนท์ ประพันธ์ทำนอง และเรียบเรียงเสียงประสานโดย จักรพัฒน์ เอี่ยมหนูน เป็นเพลงที่กระทรวงกลาโหม กองทัพอากาศ และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ร่วมกับ บริษัท เวิร์คพอยท์ เอ็นเทอร์เทนเมนท์ จำกัด (มหาชน) จัดทำขึ้นเพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เนื่องในพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 7 รอบ 5 ธันวาคม 2554

2.6.2 ผู้ปิดทองหลังพระ

- ประพันธ์คำร้องและทำนองโดย ยืนยง โอภากุล ในงานคอนเสิร์ตคาราบาว 30 ปี โดยในเนื้อเพลง กล่าวถึงพระนามเต็มของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวไว้ด้วย มีวัตถุประสงค์เพื่อให้คนไทยทราบและจดจำได้ เนื่องจากผู้ที่จดจำได้ยังมีน้อย ทั้งนี้ นายดิสรร์ วัชรโรทัย รองเลขาธิการพระราชวัง กล่าวว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงได้ฟัง และแก้ไขเนื้อเพลงเล็กน้อย และตรัสชมว่า "แอด คาราบาว เก่งมาก ที่นำชื่อเรามาใส่ในเนื้อเพลงได้"

2.6.3 ตามรอยพระราชา

- ประพันธ์คำร้องโดย ชนะ เสวิกุล และ นิติพงษ์ ห่อนาค ประพันธ์ทำนองโดย ชนะ เสวิกุล และ อภิไชย เย็นพูนสุข ขับร้องโดย ธงไชย แมคอินไตย์ และคณะประสานเสียงเด็ก เพลงนี้เป็นส่วนหนึ่งของ โครงการเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว "ตามรอยพระราชา" เนื่องในโอกาสมหามงคล ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเจริญพระชนมพรรษา 7 รอบ 84 พรรษา

2.6.4 ในหลวงของแผ่นดิน

- ประพันธ์คำร้องโดย วิเชียร ตันติพิมลพันธ์ ประพันธ์ทำนอง และเรียบเรียงโดย สราวุธ เลิศปัญญาณูช ขับร้องโดย นักแสดงและศิลปิน 123 คน จัดทำเพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เป็นต้น

2.7 การแถลงข่าวการจัดโครงการ การประกวดผลงานจิตรกรรมสะท้อนความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 7 รอบ 5 ธันวาคม 2554 มีดังนี้

“วุฒิสภา” จัดประกวดภาพจิตรกรรม “84 พรรษา ธรรมราชา ประชาธิปไตย”

เมื่อเวลา 13.00 น. วันที่ 19 ม.ค.ที่ห้องโถง อาคารรัฐสภา 1 มีการแถลงข่าวโครงการประกวดผลงานภาพจิตรกรรมสะท้อนความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 7 รอบ 5 ธันวาคม 2554 หัวข้อ “ 84 พรรษา ธรรมราชา ประชาธิปไตย ” ซึ่งโล่เกียรติยศ และเงินรางวัล พร้อมเกียรติประวัติจากการที่ผลงานจะได้นำไปประดับที่อาคารรัฐสภาแห่งใหม่ โดยเปิดรับผลงานระหว่างวันที่ 20 -30 กันยายนนี้

เนื่องในปี 2554 เป็นปีมหามงคลที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเจริญพระชนมพรรษา 7 รอบ ในวันที่ 5 ธันวาคม 2554 วุฒิสภาจึงจัดโครงการประกวดผลงานภาพจิตรกรรมในหัวข้อ "84 พรรษา ธรรมราชา ประชาธิปไตย" ขึ้น เชิญชวนคนไทยร่วมกันถ่ายทอดศิลปะแห่งความจงรักภักดีส่งผลงานเข้าประกวด ซึ่งผลงานที่คว่ำรางวัลชนะเลิศจากเวทีนี้จะนำไปประดับตกแต่งในรัฐสภาแห่งใหม่ โดยจะเปิดรับผลงานระหว่างวันที่ 20-30 กันยายนนี้

นิคม ไวยรัชพานิช รองประธานวุฒิสภาคนทีหนึ่ง ในฐานะประธานคณะกรรมการโครงการเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 7 รอบ 5 ธันวาคม 2554 กล่าวว่า กิจกรรมครั้งนี้จัดขึ้นเพื่อน้อมรำลึกในพระมหากรุณาธิคุณและแสดงความจงรักภักดีถวายเป็นพระราชสักการะพระองค์ท่าน โดยโครงการประกวดผลงานจิตรกรรมในหัวข้อ 84 พรรษา ธรรมราชา ประชาธิปไตย ต้องการให้ประชาชนได้สะท้อนความคิดสร้างสรรค์ที่บ่งบอกถึงความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ของไทย

ด้าน รศ.ดร.ทัศนีย์ บุญทอง รองประธานวุฒิสภาคนที่สอง ในฐานะกรรมการและที่ปรึกษาโครงการประกวดผลงานภาพจิตรกรรมฯ กล่าวว่า แนวคิดในการจัดกิจกรรมประกวดในหัวข้อนี้เกิดจากความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในด้านการส่งเสริมคุณธรรมและระบอบประชาธิปไตย ที่พระองค์ทรงใช้หลักคุณธรรมควบคู่ไปกับหลักประชาธิปไตยในการปกครองประเทศ อีกทั้งยังทรงบำเพ็ญพระราชกรณียกิจนานัปการเพื่อสร้างประโยชน์สุขให้กับประชาชนทั่วทุกภาคของประเทศอย่างเท่าเทียม ตลอดจนทรงส่งเสริมให้ประชาชนมีสิทธิเสรีภาพและมีประชาธิปไตยที่มั่นคงยั่งยืนด้วย

ส่วนรายละเอียดการประกวด นายบุญชัย โชควัฒนา ประธานคณะกรรมการโครงการประกวดผลงานภาพจิตรกรรมฯ กล่าวว่า การประกวดมี 2 ประเภท ได้แก่ ประชาชนทั่วไปและเยาวชน ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ อายุต่ำกว่า 9 ปี อายุ 9-13 ปี และอายุ 15-17 ปี สำหรับรางวัลทั้ง 2 ประเภท ประกอบด้วย รางวัลยอดเยี่ยมอันดับ 1 รางวัลยอดเยี่ยมอันดับที่ 2 รางวัลยอดเยี่ยมอันดับ 3 โดยทั้ง 3 รางวัลจะได้รับโล่เกียรติยศพร้อมเงินรางวัล นอกจากนี้ยังมีรางวัลดีเด่นประเภทประชาชนอีก 30 รางวัลได้รับเกียรติบัตรพร้อมเงินรางวัล ส่วนประเภทเยาวชนยังมีรางวัลดีเด่นอีก 3 รางวัล ได้รับเกียรติบัตรพร้อมเงินรางวัลเช่นกัน

นอกจากรางวัลที่กล่าวมาแล้ว อีกคุณค่าที่สร้างความภาคภูมิใจ คือ ผลงานทุกชิ้นที่ได้รับรางวัลจะได้รับการพิจารณาไประดับที่อาคารรัฐสภาแห่งใหม่ เพื่อเป็นเกียรติประวัติและความภูมิใจกับเจ้าของผลงาน รวมถึงเตรียมคัดเลือกผลงานที่ส่งเข้าประกวดมาจัดประมูลเพื่อนำรายได้ส่วนหนึ่ง ทูลเกล้าฯ ถวายโดยเสด็จพระราชกุศล และจะนำผลงานที่ได้รับรางวัลไปจัดแสดงที่หอศิลป์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ เพื่อเปิดให้ประชาชนทั่วไปได้เข้าชมตลอดเดือนธันวาคม 2554 นิทรรศการครั้งนี้มีศิลปินที่มีชื่อเสียงระดับประเทศนำผลงานมาร่วมจัดแสดงด้วย

ด้านรายละเอียดผลงานและกระบวนการคัดเลือกตัดสินผลงาน อาจารย์ปัญญา วิจินธนสาร กรรมการคณะกรรมการโครงการประกวดผลงานภาพจิตรกรรมฯ กล่าวว่า ผู้ส่งผลงานเข้าประกวดจะส่งได้คนละไม่เกิน 3 ชิ้น โดยจะต้องติดรูปถ่าย กรอกชื่อ-นามสกุล ที่อยู่ และข้อมูลอื่นๆ ในใบสมัครอย่างละเอียด โดยผลงานในประเภทเยาวชนต่ำกว่า 9 ปี และอายุ 9-13 ปี จะต้องส่งภาพขนาดไม่ต่ำกว่า 15x22 นิ้ว หรือประมาณไม่เกิน 22x30 นิ้ว ส่วนเยาวชนอายุ 14-17 ปี จะต้องส่งผลงานเข้าประกวดขนาดไม่ต่ำกว่า 22x30 นิ้ว หรือไม่เกิน 40x40 นิ้ว และประเภทประชาชนทั่วไป ส่งผลงานขนาดไม่เกิด 70x70 นิ้ว ไม่รวมกรอบรูป ส่วนการคัดเลือกผลงานครั้งนี้ได้รับเกียรติจากผู้ทรงคุณวุฒิด้านศิลปกรรมและศิลปินแห่งชาติอย่าง ศ.กิตติคุณประหยัด พงษ์ดำ และ ศ.กิตติคุณกำจร สุนทรพงษ์ศรี มาร่วมตัดสิน ซึ่งในรอบแรกพิจารณาจากความเหมาะสมผลงานตรงกับหัวข้อที่กำหนดไว้หรือไม่

ผู้สนใจสามารถส่งผลงานเข้าประกวดได้ระหว่างวันที่ 20-30 กันยายน โดยส่งผลงานที่หอศิลป์สนามจันทร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ จ.นครปฐม สำหรับการตัดสินและประกาศผลการตัดสิน จะประกาศในวันที่ 1-10 ตุลาคมนี้ สอบถามรายละเอียดได้ที่ศูนย์ประสานงานข้อมูลด้านกรรมาธิการ โทรศัพท์ 0-2831-5885-7 หรือ Call Center วุฒิสภา 1102 หรือ www.senate.go.th.

3. ความบันเทิงใจในการสร้างสรรค์

ผลงานจิตรกรรมที่เป็นภาพสะท้อนมุมมองในเรื่องของความซาบซึ้งในพระมหากษัตริย์คุณของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ก่อให้เกิดรูปลักษณ์ในงานศิลปกรรมที่แสดงออกถึง รูปแบบ อารมณ์

ความรู้สึกและเนื้อหา ท่าที่อันเป็นการบ่งบอกถึงอัตลักษณ์ของบุคคลและยุคสมัย ในวาระที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระชนมพรรษาครบ ๗ รอบ ซึ่งถือเป็นปีมหามงคลยิ่งของปวงชนชาวไทย ตลอดระยะเวลาที่ทรงครองราชย์ พระองค์ทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจนานัปการเพื่อประโยชน์สุขของพสกนิกรชาวไทย เพื่อเป็นการสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณของพระองค์ท่าน ข้าพเจ้าต้องการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมไทยที่มีเนื้อหาที่แสดงออกถึงความกตัญญูทเวทิตา แสดงความจงรักภักดี ต่อพระองค์ท่าน ถ่ายทอดผ่านผลงานศิลปะที่แสดงความศรัทธาต่อพระมหากษัตริย์ของปวงชนชาวไทย โดยใช้รูปแบบและกระบวนการทางด้านจิตรกรรมไทยแบบประเพณีผสมผสานกับแนวทางการทำงานเฉพาะตน เพื่อสะท้อนถึงพลังการสร้างสรรค์ศิลปะที่เชื่อมโยงกับความเชื่อตามประเพณีเช่นเดียวกับบรรพศิลป์ไทยในอดีต

4. อิทธิพลที่ได้รับในการสร้างสรรค์

แนวทางการทำงานได้รับอิทธิพลจากหลายส่วนดังนี้

4.1 อิทธิพลที่ได้รับจากคติความเชื่อ ในการทำงานครั้งนี้ อิทธิพลทางด้านคติความเชื่อที่มาจากวรรณกรรมต่างๆทางศาสนาส่งผลกับการสร้างสรรค์มาก โดยเฉพาะเรื่องราวของศรัทธาต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ การเป็นดั่งสมมุติเทพขององค์พระมหากษัตริย์ไทย การเป็นดั่งร่มโพธิ์ ร่มไทร เป็นที่พึ่งแต่ปวงพสกนิกรทั้งหลาย ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของแรงบันดาลใจ โดยแสดงออกทางด้านเนื้อหาที่ตอบสนองกับแนวความคิด ความเชื่อแบบเดิมผสมผสานกับสภาพสังคมในปัจจุบัน

4.2 อิทธิพลที่ได้จากสภาพสังคมและสภาพแวดล้อม จากสภาพสังคมปัจจุบันที่เต็มไปด้วยความขัดแย้ง ก่อให้เกิดเหตุการณ์ในทางร้ายส่งผลกระทบต่อสภาพจิตใจของคนในสังคม ความหดหู่ ความแตกแยก การปะทะกันทั้งทางด้านร่างกายและความคิด การแตกความรักและความสามัคคี แต่มีสิ่งหนึ่งที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวคนในสังคมไว้ไม่ให้แตกสลายไปและอีกทั้งยังสามารถสร้างความสุข ยุติความแตกแยกนี้ได้ แม้เพียงชั่วคราว สิ่งนั้นคือ องค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ของปวงชนชาวไทย ความเป็นป็นี่สร้างความสะเทือนใจและเป็นแรงขับก่อให้เกิดการสร้างสรรค์ผลงานในครั้งนี้

4.3 อิทธิพลที่ได้จากงานศิลปกรรม ศิลปะ คือ สิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้นเพื่อแสดงออกซึ่งอารมณ์ความรู้สึก ความคิด ความงาม ศิลปะนั้นมีองค์ประกอบที่สำคัญอยู่ 2 ส่วน คือ ส่วนที่มีมนุษย์สร้างขึ้น กับส่วนที่เป็นการแสดงออกอันเป็นผลที่เกิดจากโครงสร้างทางวัตถุ เราเรียกองค์ประกอบส่วนแรกว่า รูปทรงหรือองค์ประกอบทางรูปทรง และ เรียกส่วนหลังว่า เนื้อหา หรือองค์ประกอบทางนามธรรม รูปทรงและเนื้อหา เป็นโครงสร้างหลักของศิลปะที่เกิดขึ้นโดยประสบการณ์ และแรงบันดาลใจจากสภาพแวดล้อมทางคติความเชื่อ ศรัทธา สื่อความหมายและแสดงออกด้วยทัศนธาตุทางศิลปะ

ศิลปกรรมคือสิ่งที่มองเห็นได้ สร้างขึ้นด้วยการประสานกันอย่างมีเอกภาพของทัศนธาตุ รูปแบบศิลปกรรมให้ความพอใจต่อความรู้สึกสัมผัส เป็นความสุขทางตา สร้างเนื้อหาให้กับรูปทรงและเป็นสัญลักษณ์ให้แก่อารมณ์ ความรู้สึก หรือปัญญาความคิดที่เกิดขึ้นในจิตใจ

4.3.1 อิทธิพลที่ได้จากภาพจิตรกรรมสมัยอยุธยา

- จิตรกรรมฝาผนังสมัยอยุธยา เป็นจิตรกรรมที่แสดงความเชี่ยวชาญในการเขียนลายเส้นและรูปทรงได้อย่างมีชีวิตชีวาและมีอิสระ มีลักษณะเด่นเฉพาะตัวในการถ่ายทอดบรรยากาศสภาพการดำรงชีวิต ความสามารถของช่างในการสังเกตธรรมชาติ สามารถยกเอาลักษณะเด่น ความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว รูปร่างหน้าตา บุคลิกนิสัย และสอดแทรกความรู้สึกร่วมในผลงานได้อย่างดียิ่ง

- จิตรกรรมบนสมุดข่อยสมัยอยุธยา สัญลักษณ์ที่ศิลปะบนสมุดข่อยใช้นี้เป็นแบบเข้าใจง่าย รูปทรงมีความเป็นสากล มีความเป็นร่วมสมัยมาจนถึงปัจจุบัน การเล่าบรรยายเรื่องไม่คำนึงถึงระบบทัศนียภาพแบบธรรมชาติจริงแต่ใช้วิธีเล่าเรื่องเป็นตอนๆแทนคำมิตต่างๆด้วยเส้นและสี

4.3.2 อิทธิพลที่ได้จากภาพจิตรกรรมฝาผนังสมัยรัตนโกสินทร์

- ภาพจิตรกรรมฝาผนังสมัยรัชกาลที่ 3 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ใช้กลวิธีในการจัดวางโครงสร้างองค์ประกอบภาพขนาดใหญ่ การใช้น้ำหนักของสีคราม น้ำเงิน ที่มีความหนักแน่น การกำหนดองค์ประกอบภาพ การแบ่งภาพ การเล่าเรื่อง วางโครงสร้างให้เป็นกลุ่มเป็นก้อนขนาดใหญ่ในส่วนที่ต้องการเน้นเพื่อไม่ให้ส่วนที่ต้องการเน้นนั้นหายไปกับพื้นที่ว่างหรือมวลอากาศ การวางกลุ่มมวลขนาดเล็ก ขนาดย่อยต้องคำนึงถึงลำดับของเรื่องก่อน-หลัง ความสำคัญมาก-น้อย ส่วนในเรื่องของโครงสร้างจะเห็นชัดเจนว่าได้เปลี่ยนจากสมัยอยุธยาอย่างชัดเจนคือกลุ่มสีที่ใช้และรูปแบบ วิธีการระบายจะมีความหนักแน่น มีความเข้มข้น จัดจ้านของสีมาก อีกทั้งน้ำหนักอ่อน-แก่ ในภาพยังมีความชัดเจนมากกว่า เช่น ฉากหลังของภาพจะใช้สีน้ำเงินเข้มหรือสีเขียวเข้มเกือบดำตัดกับสีแดงสดในส่วนที่ต้องการเน้นหรือการเน้นสีขาวหรือสีอ่อนในตัวภาพสำคัญๆ ลักษณะการตัดกันของสีเช่นนี้ส่งผลให้ภาพจิตรกรรมฝาผนังที่มีขนาดใหญ่สามารถเล่าเรื่องและเน้นฉากสำคัญได้ชัดเจนและยังช่วยควบคุมแสงเพื่อสร้างบรรยากาศภายในอาคารให้เกิดความสงบและรู้สึกศรัทธา โดยนำโครงสร้างของสีมาปรับใช้ในผลงานเพื่อสร้างการเน้นในส่วนสำคัญและช่วยสร้างอารมณ์ความรู้สึกให้เกิดขึ้นในผลงานสร้างสรรค์ครั้งนี้

- ภาพจิตรกรรมลายรดน้ำสมัยรัตนโกสินทร์ จิตรกรรมลายรดน้ำที่วัดนางนองเป็นจิตรกรรมสมัยรัตนโกสินทร์ เขียนประดับอยู่ตามบานประตูและบานหน้าต่าง เขียนเรื่องราวเกี่ยวข้องกับของใช้ในพระมหากษัตริย์ เครื่องราชูปโภค ข้าวของมีค่าต่างๆ ในการทำงานนี้จึงได้หยิบเอารูปทรงต่างๆ เหล่านี้มาใช้ในการถ่ายทอดจินตนาการ โดยนำรูปทรงและรายละเอียดมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับการแสดงออกส่วนตน ด้วยการเพิ่มน้ำหนักและมิติของรูปทรงและมีการตัดเส้นในรูปทรงสำคัญๆเพื่อสร้างความน่าสนใจ รูปทรงเหล่านี้จะถูกนำมาใช้ในรูปทรงกลุ่มย่อยๆ

4.3.3 อิทธิพลที่ได้จากภาพจิตรกรรมฝาผนังอีสาน รูปแบบและกรรมวิธีการจัดองค์ประกอบศิลป์ในฮูปแต้มอีสานไม่มีกฎเกณฑ์ตายตัว ช่างแต้มมีอิสระเสรีในการแสดงออกอย่างเต็มที่พรรณนาด้วยเส้น สี และองค์ประกอบภาพที่ต่อเนื่องกันไปจากภาพหนึ่งเชื่อมต่อกับอีกภาพหนึ่ง เพื่อสื่อสารความคิดให้ผู้ชมเกิดจินตนาการมองเห็นความงามทางสุนทรียศาสตร์และคุณค่าทางคุณธรรมที่แฝงอยู่ในทัศนธาตุและเนื้อหาของภาพแต่ละตอนจะจบในตัวมันเอง

4.3.4 อิทธิพลที่ได้จากภาพจิตรกรรมร่วมสมัย เป็นการซึมซับ ย่อยผ่านกระบวนการ ส่วนตัวสู่กระบวนการในการถ่ายทอด เป็นเพียงความประทับใจที่หลอมรวมกับจินตนาการผสมรวมอยู่ใน บางส่วนของผลงาน

5. บทสรุป

จากการศึกษาข้อมูลทั้งหมดนี้จะช่วยทำให้ผู้สร้างสรรค์ผลงานเข้าใจถึงเนื้อหา แนวเรื่อง ความหมายและอารมณ์ความรู้สึกที่สอดคล้องกับหัวข้อหรือเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ และสามารถสรุปมาเป็นแรงบันดาลใจ แนวคิดและก่อเกิดเป็นจินตนาการที่ใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานได้

ข้อมูลที่ใช้ในการสร้างสรรค์

ภาพที่ 1 ในหลวงเสด็จออกมหาสมาคมเมื่อวันที่ 5 ธันวาคม 2554

ภาพที่ 2 พิธีถวายเครื่องราชสักการะและจุดเทียนชัยถวายพระพร
ข้อมูลที่ใช้ในการสร้างสรรค์

ภาพที่ 3 กระบวนพยุหยาตราชลมารค เมื่อวันศุกร์ที่ 9 พฤศจิกายน พ.ศ. 2555 เวลา 15.30 น.พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวโปรดเกล้าให้สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมารเสด็จพระราชดำเนินแทนพระองค์

ภาพที่ 4 ใบประกาศ ประชาสัมพันธ์งานประกวดจิตรกรรม
ข้อมูลที่ใช้ในการสร้างสรรค์

ภาพที่ 5 อธิพิลที่ได้จากงานศิลปกรรมโบราณสมัยรัตนโกสินทร์ พระที่นั่งพุทไธสวรรย์

ภาพที่ 6 อธิพิพลที่ได้จากงานจิตรกรรมสมัยอยุธยา สมุดภาพไตรภูมิ
ข้อมูลที่ใช้ในการสร้างสรรค์

ภาพที่ 7 อธิพิพลที่ได้จากภาพจิตรกรรมร่วมสมัย
(เบญจรงค์ โควาทักษะเทศ , วัฏจักรในธรรมชาติ , ขนาด 150 x 200 cm , สีอะครีลิคบนผ้าใบ)

ภาพที่ 8 อธิพลที่ได้จากภาพจิตรกรรมร่วมสมัย
(พรชัย ใจมา , ทำความสะอาด , ขนาด 150 x 200 cm , สีฝุ่นบนผ้าใบ)

บทที่ 3

ขั้นตอนและกระบวนการสร้างสรรค์

รายละเอียดตามแบบแผนของจิตรกรรมไทยแบบประเพณี ตลอดจนเทคนิค วิธีการ สามารถแสดงออกได้ตรงตามแนวความคิดได้มากที่สุด โดยมีการทำแบบร่าง การนำเสนอผลงานเพื่อรับการวิจารณ์และแก้ปัญหาพร้อมทั้งพัฒนาแบบร่างโดยสมบูรณ์ แล้วจึงจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ในการสร้างสรรค์ผลงาน ในส่วนการทำงานภาคเอกสาร มีวิเคราะห์ถึงข้อดีและข้อบกพร่อง เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขพัฒนาผลงานให้มีความสมบูรณ์ที่สุดในครั้งต่อไป

1. ขั้นตอนการศึกษาข้อมูล

ผู้วิจัยได้กำหนดให้มีการศึกษาข้อมูลต่างๆที่ใช้ในการสร้างสรรค์ไว้ 2 ส่วนใหญ่ๆคือ ข้อมูลด้านเนื้อหาและข้อมูลด้านรูปทรง

1.1 ข้อมูลด้านเนื้อหา ผู้วิจัยทำการศึกษาข้อมูลในภาคเอกสารโดยการค้นคว้าจากเอกสาร ตำรา จากแหล่งข้อมูลต่างๆ อีกทั้งค้นคว้าในส่วนของเอกสารรูปภาพจากผลงานครูช่างโบราณและบางส่วนได้ทำการศึกษาดูด้วยการไปสำรวจ ศึกษา จากผลงานจริงตามสถานที่ต่างๆ อีกทั้งมีการสืบค้นจากการพูดคุย ขอคำชี้แนะจากอาจารย์ผู้ใหญ่หลายๆท่านเพื่อความกว้างขวางของข้อมูลที่จะนำมาใช้ประกอบการสร้างสรรค์ผลงานครั้งนี้

1.1.1 ข้อมูลจากเรื่องราวทางวรรณกรรม เรื่องเกี่ยวกับงานพระราชพิธี งานประเพณี หลวงอย่างโบราณ เนื่องด้วยการทำงานสร้างสรรค์นี้จะต้องอาศัยเนื้อหาข้อมูลที่ตรงตามโบราณราชประเพณี และสืบค้นข้อมูลจากวรรณกรรม เรื่อง ไตรภูมิ ข้อมูลเบื้องต้นส่วนใหญ่ได้จากหนังสือสมุดภาพไตรภูมิฉบับต่างๆ อาทิ ฉบับกรุงธนบุรี ฉบับอักษรขอม ภาษาไทย เป็นต้น

1.1.2 ข้อมูลจากสถานที่จริง ข้อมูลส่วนนี้ได้จากการศึกษาภาคสนามโดยแบ่งเป็นการศึกษาจากแหล่งศิลปกรรมโบราณ บรรยากาศที่ได้จากงานพระราชพิธี งานประเพณีหลวง

- ข้อมูลจากงานศิลปกรรมโบราณ ผู้วิจัยได้ค้นคว้าข้อมูลจากพิพิธภัณฑ์ในพระบรมมหาราชวัง กรุงเทพมหานคร

- ข้อมูลจากงานพระราชพิธี งานประเพณีหลวง เป็นการเก็บข้อมูลจากบรรยากาศของงานที่ท้องสนามหลวง ถนนราชดำเนิน งานกาชาดที่สวนอัมพร กรุงเทพมหานคร

1.2 ข้อมูลด้านรูปทรง คณะผู้วิจัยมีการกำหนดโครงสร้างของรูปทรงและองค์ประกอบไว้ในผลงาน โดยมีการวางแผนการนำทัศนธาตุและหลักการทางทัศนศิลป์หรือทฤษฎีองค์ประกอบศิลป์มาใช้เพื่อให้ได้รับผลทางการรับรู้ในเนื้อหาและอารมณ์ของผลงานให้ได้มากที่สุด

1.2.1 ทัศนธาตุ ในทางทัศนศิลป์ ทัศนธาตุ(Visual Elements) หมายถึง ส่วนประกอบของศิลปะที่มองเห็นได้ ทัศนธาตุ หมายถึง ธาตุแห่งการมองเห็นหรือส่วนประกอบต่าง ๆ ที่สำคัญในงานศิลปะหรืองานทัศนศิลป์ได้แก่ จุด เส้น สี แสงเงา รูปร่าง รูปทรง พื้นผิว เป็นต้น ซึ่งเราสามารถนำส่วนประกอบแต่ละชนิดมาสร้างเป็นงานศิลปะได้ในหลากหลายรูปแบบซึ่งให้ความรู้สึกในการมองเห็นที่แตกต่างกันไป ทัศนธาตุสามารถสร้างอารมณ์ต่างๆให้กับคนดูได้จึงถือเป็นความรู้พื้นฐานที่มักมีปรากฏอยู่ในความงามอันละเอียดอ่อนในธรรมชาติของมนุษย์ทุกคน ทำให้สามารถสื่อสารจินตนาการออกมาในรูปของสุนทรียภาพ ความงาม

- จุด (Dot) หมายถึง รอยหรือแต้มที่มีลักษณะกลมๆ ปรากฏที่พื้นผิวซึ่งเกิดจากการจิ้ม กด กระทบ ด้วยวัสดุอุปกรณ์ต่างๆเช่น ดินสอ ปากกา พู่กัน และวัสดุปลายแหลมทุกชนิด จุดเป็นต้นกำเนิดของ เส้น รูปร่าง รูปทรง แสงเงา พื้นผิว ฯลฯ เมื่อนำจุดมาวางเรียงต่อกันจะเกิดเป็นเส้นและการนำจุดมาวางให้เหมาะสมก็จะเกิดเป็น รูปร่าง รูปทรง และลักษณะผิวได้

- เส้น (Line) เป็นสิ่งที่มีผลต่อการรับรู้ เพราะทำให้เกิดความรู้สึกต่ออารมณ์และจิตใจของมนุษย์ เส้นเป็นพื้นฐานสำคัญของศิลปะทุกแขนงใช้ร่างภาพเพื่อถ่ายทอดจินตนาการให้ปรากฏเป็นรูปภาพ เส้นเป็นการนำจุดหลายๆจุดมาเรียงต่อกันไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่งเป็นทางยาวหรือสิ่งที่เกิดจากการ ขูด ขีด เขียน ลาก ให้เกิดเป็นริ้วรอย

- เส้นนอน ให้ความรู้สึกกว้างขวาง เรียบสงบ นิ่ง ราบเรียบ ผ่อนคลาย
- เส้นตั้ง ให้ความรู้สึกสูงส่ง มั่นคง แข็งแรง รุ่งเรือง
- เส้นเฉียง ให้ความรู้สึกไม่มั่นคง เคลื่อนไหว รวดเร็ว แปรปรวน
- เส้นโค้ง ให้ความรู้สึกอ่อนไหว สุภาพอ่อนโยน สบาย นุ่มนวล เย้ายวน
- เส้นโค้งก้นหอย ให้ความรู้สึกเคลื่อนไหว การคลี่คลาย ขยายตัว มึนงง
- เส้นหยัก เส้นฟันปลา ให้ความรู้สึกรุนแรง กระทบ ตื่นเต้น สับสน วุ่นวาย ขัดแย้ง
- เส้นประ ให้ความรู้สึก ไม่ต่อเนื่อง ไม่มั่นคง ไม่แน่นอน

เส้นกับความรู้สึกที่กล่าวมานี้เป็นเพียงแนวทางหนึ่ง ไม่ใช่ความรู้สึกตายตัว ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับการนำไปใช้ร่วมกับส่วนประกอบอื่นๆเช่น เส้นโค้งคว่ำลง ถ้านำไปเขียนเป็นภาพปากในใบหน้าการ์ตูนรูปคน ก็จะทำให้ความรู้สึกเศร้า ผิดหวัง เสียจากเป็นเส้นโค้งหงายขึ้น ก็จะทำให้ความรู้สึก อารมณ์ดี เป็นต้น

- รูปร่าง (Shape) หมายถึง เส้นรอบนอกทางกายภาพของวัตถุ สิ่งของเครื่องใช้ คน สัตว์ และ พืชมีลักษณะเป็น2มิติ มีความกว้างและความยาว รูปร่าง แบ่งออกเป็น3ประเภท คือ

- รูปร่างธรรมชาติ(Natural Shape) หมายถึง รูปร่างที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ เช่นคน สัตว์และพืช เป็นต้น

- รูปร่างเรขาคณิต (Geometrical Shape) หมายถึง รูปร่างที่มนุษย์สร้างขึ้น มีโครงสร้างแน่นอน เช่น รูปสามเหลี่ยม รูปสี่เหลี่ยมและรูปวงกลม เป็นต้น

- รูปร่างอิสระ (Free Shape) หมายถึง รูปร่างที่เกิดขึ้นตามความต้องการของสร้างสรรค์ให้ความรู้สึกที่เป็นเสรีไม่มีโครงสร้างที่แน่นอนของตัวเองเป็นไปตามอิทธิพลของสิ่งแวดล้อม เช่น รูปร่างของหยดน้ำ เมฆ และควัน เป็นต้น

- รูปทรง (Form) หมายถึง โครงสร้างทั้งหมดของวัตถุที่ปรากฏแก่สายตาในลักษณะ 3 มิติ คือ มีทั้งส่วนกว้างส่วนยาวส่วนหนาหรือลึก คือจะให้ความรู้สึกเป็นแท่งมีเนื้อที่ภายในมีปริมาตรและมีน้ำหนัก

- น้ำหนักอ่อน-แก่ (Value) หมายถึง จำนวนความเข้ม ความอ่อนของสีต่างๆและแสงเงาตามที่ประสาทรับรู้เมื่อเทียบกับน้ำหนักของสีขาว-ดำ ความอ่อนแก่ของแสงเงาทำให้เกิดมิติเกิดระยะใกล้ไกลและสัมพันธ์กับเรื่องสีโดยตรง

- สี (Colour) หมายถึง สิ่งที่ปรากฏอยู่ทั่วไปรอบๆตัวเราไม่ว่าจะเป็นสีที่เกิดขึ้นเองในธรรมชาติหรือสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น สีทำให้เกิดความรู้สึกแตกต่างมากมายเช่นทำให้รู้สึกสดใส ร่าเริง ตื่นเต้น หม่นหมอง หรือเศร้าซึม เป็นต้น

- วรรณะของสี (Tone) จากวงจรสีธรรมชาติ ในทางศิลปะมีการแบ่งวรรณะของสีออกเป็น 2 วรรณะ ได้แก่ สีวรรณะร้อน คือ สีที่ให้ความรู้สึกอบอุ่นหรือร้อน เช่น สีเหลือง ส้ม เหลือง ส้ม ส้มแดง แดง ม่วงแดง เป็นต้น และสีวรรณะเย็น คือ สีที่ให้ความรู้สึกเย็น สงบ สบาย เช่น สีเขียว เขียวเหลือง น้ำเงิน เขียวน้ำเงิน ม่วงน้ำเงิน ม่วง เป็นต้น

- ค่าของสี (Value of colour) หมายถึง สีใดสีหนึ่งที่ทำให้ค่อยๆจางลงจนขาวหรือสว่างและทำให้ค่อยๆเข้มขึ้นจนมืด

- สีเอกรงค์ (Monochrome) หมายถึง สีที่แสดงอิทธิพลเด่นชัดออกมาเพียงสีเดียวหรือใช้เพียงสีเดียวในการเขียนภาพโดยให้ค่าของสีอ่อน กลาง แก่ คล้ายกับภาพถ่ายขาว-ดำ

- สีที่ปรากฏเด่น (Intensity)

- สีตรงข้ามกันหรือสีตัดกัน (Contrast) หมายถึง สีที่อยู่ตรงกันข้ามในวงจรสีธรรมชาติ เช่น สีแดงกับสีเขียว สีน้ำเงินกับสีส้ม สีม่วงกับสีเหลือง

- พื้นผิว (Texture) หมายถึง พื้นผิวของวัตถุต่างๆที่เกิดจากธรรมชาติและมนุษย์สร้างสรรค์ขึ้นพื้นผิวของวัตถุที่แตกต่างกันย่อมให้ความรู้สึกที่แตกต่างกันด้วย

1.2.2 หลักการทางทัศนศิลป์หรือหลักองค์ประกอบศิลป์

หลักการทางทัศนศิลป์ คือ หลักการทางศิลปะที่ใช้กำหนดวิธีการ รูปแบบ แนวคิดที่ใช้ในการจัดวางรูปทรงทางศิลปะหรือทัศนธาตุเพื่อสร้างอารมณ์ ความรู้สึกหรือนำพาผลงานนั้นไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ หลักการทางทัศนศิลป์จะก่อรูป หลอมรวมกับทัศนธาตุและความคิดจินตนาการของศิลปินสร้างสรรค์ออกมาเป็นผลงานที่มีการแสดงออกที่ทรงพลังได้ ดังนั้นผู้สร้างสรรค์งานศิลปะจึงจำเป็นต้องศึกษาหลักการทางทัศนศิลป์นี้ให้เข้าใจอย่างลึกซึ้งเสียก่อน

หลักการทางทัศนศิลป์ที่ใช้ในการสร้างสรรค์งานครั้งนี้ประกอบด้วย

- ที่ว่าง (Space) หมายถึง บริเวณที่เป็นความว่างไม่ใช่ส่วนที่เป็นรูปทรงหรือเนื้อหา หากปล่อยให้พื้นที่ว่างมากและมีรูปทรงน้อยให้ความรู้สึกอ้างว้าง โดดเดี่ยว

- เอกภาพ (Unity) หมายถึง ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ความกลมกลืน กลมเกลียวเข้ากันได้ ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันที่เกิดจากการเชื่อมโยงสัมพันธ์กันของส่วนต่างๆ
- ดุลยภาพ (Balance) หมายถึง การถ่วงดุล ถ่วงน้ำหนักหรือแรงปะทะที่เท่ากัน ในทางศิลปะ ดุลยภาพมีความหมายรวมไปถึงความประสานกลมกลืน ความพอเหมาะพอดีของส่วนต่างๆในรูปทรงหนึ่งหรือในงานศิลปะชิ้นหนึ่ง ดุลยภาพเกิดขึ้นได้ 2 วิธี คือ เกิดจากการถ่วงดุลของสิ่งที่ขัดแย้งกันและเกิดจากการรวมตัวหรือการซ้ำของสิ่งที่เหมือนกัน
- จังหวะ (Rhythm) หมายถึง การซ้ำของทัศนธาตุในงานศิลปะ เป็นการซ้ำในช่วงที่เท่ากันหรือแตกต่างกัน เป็นการวัดช่วงเวลาการรับสัมผัสของเสียง ถ้อยคำหรือภาพที่ปรากฏ การรับสัมผัสสิ่งที่เคลื่อนไหวซ้ำหรือเร็วเป็นช่วงๆจะให้ความพอใจแก่เรา จังหวะของการเห็นเป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับการแสดงออกที่ให้ความรู้สึกหรือความพอใจทางสุนทรียภาพในงานศิลปะ
- ขนาด (Dimension) และสัดส่วน (Proportion) หมายถึง กฎของความสมส่วน ซึ่งกันและกันของขนาดในส่วนต่างๆของรูปทรงและระหว่างรูปทรง สัดส่วนเป็นเรื่องของความรู้สึกทางสุนทรียภาพและทางอุดมคติ การสมส่วนนี้หมายรวมไปถึงความสัมพันธ์กันอย่างเหมาะสมกลมกลืนของ สี แสง เงา และทัศนธาตุอื่นๆด้วย

2. ขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงาน

จากการศึกษาข้อมูลตามแผนการทำงานตามขั้นตอนที่วางไว้ทั้งหมดแล้ว จากนั้นผู้วิจัยได้วางแผนการการสร้างสรรค์ผลงานไว้เป็นขั้นตอน โดยจำแนกกระบวนการทำงานได้ดังนี้

2.1 แนวคิดและแรงบันดาลใจ ในการสร้างสรรค์ผลงานครั้งนี้ต้องการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมไทยที่มีเนื้อหาที่แสดงออกถึง ความกตัญญูกตเวทิตา แสดงความจงรักภักดี ต่อพระองค์ท่าน ถวายทอดผ่านผลงานศิลปะที่แสดงความศรัทธาต่อพระมหากษัตริย์ของปวงชนชาวไทย โดยใช้รูปแบบและกระบวนการทางด้านจิตรกรรมไทยแบบประเพณีผสมผสานกับแนวทางการทำงานเฉพาะตน เพื่อสะท้อนถึงพลังการสร้างสรรค์ศิลปะที่เชื่อมโยงกับความเชื่อตามประเพณีเช่นเดียวกับบรรพศิลป์ไทยในอดีต

2.2 การทำภาพร่างต้นแบบ ในการสร้างสรรค์ผลงานครั้งนี้ได้ทำการสร้างภาพร่างด้วยการกำหนดโครงสร้างภาพขนาดใหญ่ที่แสดงความ เคลื่อนไหว สนุกสนานและพยายามสร้างเอกภาพให้กับองค์ประกอบส่วนรวมของภาพและการทำภาพร่างนี้ ผู้วิจัยได้ทำภาพร่างขาว-ดำ ภาพร่างลายเส้นไว้เป็นจำนวนมากโดยเริ่มต้นจากโครงสร้างแบบง่ายก่อนแล้วจึงค่อยๆเพิ่มรายละเอียดที่ซับซ้อนขึ้นจึงเลือกภาพที่ต้องการนำมาทำเป็นภาพร่างสีเพื่อนำมาเป็นต้นแบบในการระบายสีต่อไป

2.3 การเตรียมพื้น ในการสร้างสรรค์งานครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดเทคนิคในการทำงานด้วยการเขียนสีอะครีลิคลงบนผ้าใบที่ทำจากผ้าดิบรองพื้นด้วยสีขาวเบอร์ 70A ของ 4seasons ทาบนผ้าดิบที่ขึงบนโครงไม้สนขนาด 140 x 160 cm โดยทาที่บ้นประมาณ 5 ชั้นแล้วจึงขัดเรียบด้วยกระดาษทรายละเอียดจากนั้นจึงระบายด้วยสีอะครีลิค

2.4 การทำพื้นผิวฉากหลัง หลังจากการเตรียมพื้นการทำงานแล้ว จึงสร้างพื้นผิวฉากหลังในภาพด้วยการใช้น้ำและตะกอนของสีอะครีลิคมาระบายเพื่อสร้างพื้นผิวการไหลและขังของตะกอนสีในครั้งนี้คณะผู้วิจัยเลือกใช้สีเหลืองผสมกับสีน้ำตาลมาสร้างพื้นผิว ด้วยการระบายแล้วใช้กระบอบกฉืด

น้ำ ฉีดน้ำลงบนพื้นที่ระบายไว้ สีจะเกิดปฏิกิริยาเป็นพื้นผิวภาพที่แสดงคราบของสีไว้กลางๆ บนพื้นสีขาว การสร้างพื้นผิวแบบนี้เพื่อผลทางความรู้สึกที่แสดงความเคลื่อนไหวและให้ผลที่ดูสิ้นไหล ความเคลื่อนไหวที่ ความเคลื่อนไหวแบบมีอากาศหมุนวน

2.5 การตัดเส้นรูปทรงและการระบายสีภาพรวม เมื่อสร้างพื้นผิวฉากหลังแล้วจึงร่างภาพตามแบบที่ร่างไว้ลงบนเฟรม นำสีพื้นสีขาวที่ทาไว้ในชั้นแรกมาระบายส่วนที่ต้องการให้เด่น เพื่อให้มีน้ำหนักที่สว่างกว่าฉากหลัง โดยในผลงานชิ้นนี้จะเน้นที่รูปตราสัญลักษณ์ที่ผู้วิจัยได้ออกแบบและสร้างสรรค์ขึ้นเอง ด้วยการใช้โครงสร้างเดิมแต่เพิ่มเติมบางส่วนเอให้เกิดความสอดคล้องและกลมกลืนกับผลงานในภาพรวมทั้งหมด รูปตราสัญลักษณ์ขนาดใหญ่นี้ถูกวางไว้เป็นประธานของภาพรวมทั้งหมดจึงใช้วิธีการกระทบเส้น(บางครั้งเรียกการตัดเส้น)ด้วยสีส้มอ่อน จากนั้นจึงตัดเส้นรูปทรงทั้งหมดด้วยสีอะครีลิค สีแดง สีแดงเข้ม และสีน้ำตาลเข้มตามจังหวะการเน้นการผ่อนของรูปทรงตามโครงสร้างของสีและน้ำหนักเข้ม-อ่อน เมื่อตัดเส้นหมดทั้งภาพแล้วจึงระบายสีทับในรูปทรงต่างๆ โดยเว้นเส้นส่วนที่ต้องการเน้นและระบายสีทับเส้นในส่วนที่เป็นส่วนรอง

2.6 การเก็บรายละเอียดผลงาน เมื่อระบายสีส่วนรวมหมดทั้งภาพแล้วจึงเก็บรายละเอียดโดยเน้นน้ำหนักอ่อน-แก่ของสีในภาพก่อน โดยกำหนดให้มีน้ำหนักอ่อน-แก่ในจังหวะกระชั้นเพื่อแสดงอารมณ์เคลื่อนไหว กระตุกสายตาความตื่นตัว เพื่อให้ภาพดูสนุกมากขึ้น จากนั้นนำสีเข้มเกือบดำมาตัดเส้นเน้นในส่วนต่างๆ ของภาพ จากนั้นใช้สีทองแต้มระบายในจุดที่ต้องการเน้นเพื่อให้เกิดการสนใจ เพื่อสร้างเป็นจุดเด่นของภาพ ขั้นตอนสุดท้ายจึงสำรวจและเก็บรายละเอียดในส่วนของเส้น สีน้ำหนัก ในส่วนที่ยังขาดเพื่อให้ภาพดูสมบูรณ์มากที่สุด

2.7 ผลงานสำเร็จ ภาพผลงานสำเร็จที่แสดงเนื้อหา โครงสร้าง รูปทรง และอารมณ์ความรู้สึกตามกรอบการทำงานที่กำหนดไว้

2.8 อุปกรณ์ที่ใช้ในการสร้างสรรค์

2.8.1 อุปกรณ์ที่ใช้ในการบันทึกข้อมูล เช่น สมุดแบบร่าง ดินสอ ปากกา สี หมึก กล้องถ่ายรูป คอมพิวเตอร์ เป็นต้น

2.8.2 อุปกรณ์ที่ใช้ในการสร้างผลงาน เช่น เฟรม ผ้าใบ สีรองพื้น แปรงทาสี พู่กัน สีอะครีลิค ยางมะเดื่อ ทองคำเปลว และภาชนะต่างๆ

3. ทักษะที่ปรากฏในผลงาน

ผู้วิจัยมีการกำหนดโครงสร้างของรูปทรงและองค์ประกอบไว้ในผลงาน โดยมีการวางโครงสร้างของเส้น รูปทรง และทิศทาง การใช้สีน้ำหนักอ่อน-แก่ในแบบกระชั้น ลักษณะการใช้สีเป็นการเลือกใช้สีโทนอ่อน แบบพหุรงค์ เพื่อสร้างเกิดอารมณ์ความรู้สึกอบอุ่น อิ่มเอมใจ ในส่วนรวมของภาพ เมื่อได้วางโครงสร้างของสี รูปทรง และองค์ประกอบของงานเรียบร้อยแล้วจึงเริ่มดำเนินงานตามที่วางแผนไว้

3.1 จุด ในผลงานเกิดจากสองส่วนคือ ส่วนที่ 1 เกิดจากการแต้มสีลงไปในพื้นหลังหรือในรูปทรงโดยใช้พู่กันกลมเบอร์ 3-7 รอยแต้มที่เกิดนี้ บางครั้งสั้น มองดูคล้ายจุด บางครั้งแต้มเป็นเส้นยาวๆ มีลักษณะเป็นเส้น การแต้มนี้เพื่อเป็นการสร้างน้ำหนักอ่อน-แก่ ในภาพ ส่วนที่ 2 คือรูปทรงของตัวละครที่เป็นรูปสัตว์ผสม(ผู้สร้างสรรค์ผสมขึ้นเอง) ลักษณะคล้ายสัตว์หิมพานต์ในงานจิตรกรรมของ

ไทย จัดวางให้ลอยไปมาในภาพซึ่งมีลักษณะเป็นรูปทรงเดี่ยว มองภาพรวมคล้ายจุดขนาดใหญ่ จุดทั้งสองแบบนี้มาใช้ ก็เพื่อให้เกิดการปฏิริยาการเคลื่อนไหวของรูปทรงและองค์ประกอบในภาพ สร้างความเป็นเอกภาพและสร้างอารมณ์สนุกสนาน ความมีชีวิตชีวา ให้เกิดขึ้นในผลงาน

3.2 เส้น ในงานศิลปะไทยทุกแขนงโดยเฉพาะงานจิตรกรรมไทย เส้นมีความสำคัญเป็นอันดับแรก เพราะจิตรกรรมไทยแสดงรูปทรงแบบสองมิติตั้งนั้นอารมณ์และความรู้สึกจะถูกแสดงออกผ่านเส้นสายอันอ่อนช้อย เส้นมีบทบาทสำคัญมากในการสร้างรูปทรงและกำหนดอารมณ์ความรู้สึก เส้นที่ใช้แบ่งเป็น เส้นที่กำหนดขอบเขตของรูปทรงต่างๆ ในภาพ มักใช้สีแดง แดงเข้ม จนถึงน้ำตาลเกือบดำ ใช้สร้างรูปทรงขึ้น อีกส่วนคือ เส้นโครงสร้างของภาพที่แสดงอารมณ์ขัดแย้ง แต่ก็สนุกสนานเร้าใจ เคลื่อนที่ เคลื่อนไหว ไปพร้อมกันด้วยการกำหนดเส้นที่นำสายตาไปสู่จุดที่ต้องการเน้น ซึ่งลักษณะดังกล่าวจะพบในผลงานนี้ อาทิ เส้นที่เกิดจากการเหมาของเหล่ากษัตริย์ กษัตริย์ทั้งหลายนำสายตามาสู่ต้นไม้ใหญ่ ซึ่งเป็นการแทนสัญลักษณ์ทางเนื้อหาและแสดงการใช้เส้นที่นำสายตาไปสู่จุดที่ต้องการเน้นไปในคราวเดียวกัน

3.3 รูปร่าง-รูปทรง ในการสร้างสรรค์งานครั้งนี้ข้าพเจ้านำรูปทรงต่างๆ ที่ใช้ในงานจิตรกรรมไทย คือ รูปทรงสัตว์ผสมคน อาทิ ตัวภาพกษัตริย์ กษัตริย์ สัตว์สามัญ อาทิ ช้าง ม้า สัตว์ผสม อาทิ ราชสีห์ วาริภุช และนำรูปทรงของข้าวของเครื่องใช้ต่างๆ นำมาปรับเปลี่ยนผสมผสานจินตนาการส่วนตัว เพื่อให้ผลงานตรงตามเป้าหมายและตามกรอบแนวความคิด โดยกำหนดให้รูปทรงถูกนำมาจัดวางใหม่ให้เกิดความรู้สึก เบา ลอย ไร้น้ำหนัก ไร้แรงโน้มถ่วง เพื่อแสดงการเคลื่อนไหว ตื่นเต้น ความไม่หยุดนิ่ง สอดคล้องกับรูปทรงส่วนรวมของภาพ ประกอบรวมกับรูปทรงของคนทีวางท่าทาง อาทิ ปกิริยาต่างๆ ที่แสดงความสุขจากการได้รับร่มเงาจากพระมหากรุณาธิคุณที่ใช้ต้นไม้ใหญ่เป็นสัญลักษณ์โดยการเส้นโครงสร้างของรูปทรงจะมีทิศทางที่เคลื่อนไหว โน้มเอียง พุ่งตรงไปทางจุดศูนย์กลางด้านหน้า

3.4 สีและน้ำหนักเข้ม - อ่อน แบ่งเป็น 2 ส่วนคือ

3.4.1 โครงสร้างของสีส่วนรวม กำหนดให้โครงสร้างเป็นแบบกลุ่มสีเดียว คือกลุ่มสีดินเหลือง(เป็นสีแบบโบราณของไทย มีสีคล้ายสีน้ำตาลเหลือง อ่อนๆ)และกำหนดให้ค่าของสีมีความหม่นไม่แสดงความสดของสีมาก มวลของสีเข้ม-อ่อน ไล่น้ำหนักอ่อนแก่ โดยใช้น้ำหนักเข้มจากด้านล่างไล่ขึ้นไปจนอ่อนที่ด้านบนของภาพ มีค่าน้ำหนักอ่อนสุดถึงเข้มที่สุดจนเกือบดำ โดยใช้กลุ่มสีเหลืองอ่อนๆ แสดงบรรยากาศความฝัน จินตนาการ ความสุข ร่มเย็นภายใต้พระบารมี

3.4.2 สีของรูปทรงในผลงาน กำหนดให้มีสีที่สดขึ้นเพื่อเป็นการเน้นให้รูปทรงลอยเด่นตัดกับสีพื้นของฉากหลัง

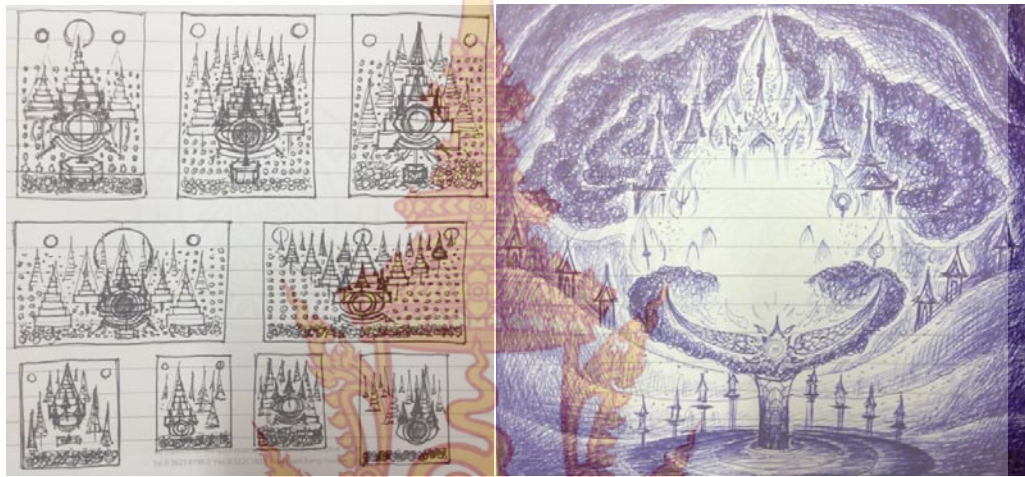
3.4.3 น้ำหนักเข้ม-อ่อนภายในผลงาน ข้าพเจ้าได้วางโครงสร้างเข้ม-อ่อนให้สลับกัน โดยวางรูปทรงเข้มบนพื้นอ่อน โดยเฉพาะบริเวณที่ต้องการเน้นจะวางค่าน้ำหนักให้เกิดความแตกต่างกันมากๆ และอาศัยหลักคตินี้วางรูปทรงที่ติดกันด้วยค่าน้ำหนักเข้ม-อ่อนไปตลอดทั้งภาพเพื่อสร้างบรรยากาศความสนุก ความเคลื่อนไหวและสร้างชีวิตให้เกิดขึ้นในผลงาน

4. สรุปผลการสร้างสรรค์

แนวคิดในการสร้างสรรค์ผลงานครั้งนี้ เป็นการรวบรวมประมวลผลความรู้ทั้งในด้านทฤษฎีทางด้านศิลปะ คติความเชื่อในแบบอุดมคติไทยหลอมรวมกับความคิด จินตนาการและทักษะความ

ชำนาญด้านจิตรกรรมไทยของผู้สร้างสรรค์ ก่อรูปความคิดและถ่ายทอดเป็นงานจิตรกรรมไทยร่วมสมัยที่มีเนื้อหาสอดคล้อง กลมกลืนกับแนวความคิดที่กล่าวถึง บรรยากาศแห่งความฝัน จินตนาการ ความสุขสงบ ร่มเย็นภายใต้พระบารมี และแสดงออกซึ่งเนื้อหาที่ตรงตามเป้าหมายทางศิลปะที่ผู้สร้างสรรค์กำหนดขึ้น

ภาพแสดงขั้นตอนการทำงาน

ภาพที่ 9 การทำภาพร่างต้นแบบขาว - ดำ แบบละเอียด

ภาพที่ 10 วัสดุอุปกรณ์ในการสร้างสรรค์ สีอะครีลิค พู่กัน จานสี สะพานรองมือ

ภาพแสดงขั้นตอนการทำงาน

ภาพที่ 11 ภาพผลงานขณะสร้างสรรค์ตราสัญลักษณ์

ภาพที่ 12 ภาพผลงานขณะสร้างสรรค์ (60%)

ภาพผลงานสำเร็จ

ภาพที่ 13 ชื่องาน พระผู้เป็นที่รักแห่งแผ่นดิน 140 x 160 เซนติเมตร , สีอะครีลิคบนผ้าไหม

ภาพแสดงรายละเอียดผลงาน

ภาพที่ 14 รายละเอียดผลงาน พระผู้เป็นที่รักแห่งแผ่นดิน

ภาพที่ 15 รายละเอียดผลงาน พระผู้เป็นที่รักแห่งแผ่นดิน

บทที่ 4 การวิเคราะห์ผลงานการสร้างสรรค์

การสร้างสรรค์ผลงานหัวเรื่อง การสร้างสรรค์ผลงานภาพจิตรกรรมไทยสะท้อนความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ ผู้วิจัยได้อาศัยระเบียบวิธีการทางทัศนศิลป์มาใช้ในการวิเคราะห์ผลงานเพื่อหาผลสรุปในการทำงาน ปัญหาที่เกิดขึ้นและวิธีการที่จะแก้ปัญหาเหล่านั้นเพื่อการสร้างสรรค์ผลงานครั้งต่อไป ระเบียบวิธีการที่ใช้ในการวิเคราะห์ครั้งนี้คณะผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ การวิเคราะห์ทัศนธาตุและการวิเคราะห์หลักการทางทัศนศิลป์ ไว้ดังนี้

1. การวิเคราะห์ทัศนธาตุ

1.1 จุด (DOT) ในงานสร้างสรรค์จุดที่เกิดขึ้นในผลงานเกิดจาก 2 ส่วน คือ

1.1.1 ส่วนที่ 1 เกิดจากการแต้มสีลงไปบนพื้นหลังหรือในรูปทรงโดยใช้พู่กันกลมเบอร์ 3-7 รอยแต้มที่เกิดขึ้น บางครั้งสั้น มองดูคล้ายจุด บางครั้งแต้มเป็นเส้นยาวๆ มีลักษณะเป็นเส้น การแต้มนี้เพื่อเป็นการสร้างน้ำหนักอ่อน-แก่ ในภาพ

1.1.2 ส่วนที่ 2 คือรูปทรงที่ลอยไปมาในภาพซึ่งมีลักษณะเป็นรูปทรงเดี่ยว มองภาพรวมคล้ายจุดขนาดใหญ่ จุดทั้งสองแบบที่ผู้สร้างสรรค์นำมาใช้ ก็เพื่อให้เกิดการปฏิกิริยาหมุนวนของรูปทรงและองค์ประกอบในภาพ สร้างความเป็นเอกภาพให้แก่รูปทรงเดี่ยวในภาพ และสร้างอารมณ์สนุกสนานเร้าใจ ให้เกิดขึ้นในผลงานอีกทางหนึ่ง

1.2 เส้น (LINE) ในงานจิตรกรรมไทย เส้นมีความสำคัญเป็นอันดับแรก งานจิตรกรรมไทยมักแสดงรูปทรงแบบสองมิติ ความรู้สึกจะถูกแสดงออกผ่านเส้นสายอันอ่อนช้อย เส้นมีบทบาทสำคัญมากในการสร้างรูปทรงและกำหนดอารมณ์ความรู้สึก เส้นที่ใช้ในงานสร้างสรรค์นี้แบ่งออกเป็น

1.2.1 เส้นที่กำหนดขอบเขตของรูปทรงต่างๆ ในภาพ มักใช้สีแดง แดงเข้ม จนถึงน้ำตาลเกือบดำ ใช้สร้างรูปทรงขึ้น

1.2.2 เส้นโครงสร้างของภาพที่แสดงความลื่นไหล กลมกลืน สนุกสนานเร้าใจ เคลื่อนไหว

1.3 รูปร่าง-รูปทรง (SHAPE - FORM) ผู้วิจัยนำรูปทรงต่างๆ ที่ใช้ในงานจิตรกรรมไทย อาทิ ตัวภาพคน ธรรมชาติ ข้าวของเครื่องใช้ต่างๆ นำมาปรับเปลี่ยนโครงสร้างและรายละเอียดให้สอดคล้องกับแนวทางการสร้างสรรค์และตามกรอบแนวความคิด โดยกำหนดให้ตราสัญลักษณ์นำมาจัดวางที่กึ่งกลางของภาพ เกิดความรู้สึกแน่น เป็นประธานในผลงาน ประกอบรวมกับรูปทรงของคน

วางท่าทาง อากัปกริยาต่างๆ ที่แสดงความสุขภายใต้ร่มพระบรมโพธิสมภาร และแสดง ความเคลื่อนไหว เบาลอย ความไม่หยุดนิ่ง ให้สอดคล้องกับรูปทรงส่วนรวมของภาพและเป็นไปตาม เป้าหมายที่กำหนดไว้

1.4 สีและน้ำหนักเข้ม - อ่อน (Colour) โครงสร้างของสี แบ่งเป็น 2 ส่วนคือ

1.4.1 โครงสร้างของสีส่วนรวม กำหนดให้โครงสร้างเป็นแบบ กลุ่มสีเดี่ยวและกำหนดให้ ค่าของน้ำหนักอ่อนแก่ สร้างเป็นสีบรรยากาศ ใช้ค่าน้ำหนักอ่อนที่สุดถึงเข้มที่สุดจนเกือบดำ แสดง บรรยากาศความฝัน จินตนาการ ความสุข กลุ่มสีดังกล่าว สามารถแสดงบรรยากาศของความฝันได้ดี ที่สุด

1.4.2 สีของรูปทรงในผลงาน กำหนดให้มีสีที่สดชื่นเพื่อเป็นการเน้นให้รูปทรงลอยเด่น ตัดกับสีพื้นของฉากหลัง ส่วนสำคัญของงานจะเป็นในส่วนของค่าน้ำหนักความเข้ม-อ่อนของสี ซึ่งจะ เป็นตัวกำหนดให้ผลงานเกิดชีวิตและเกิดการเคลื่อนไหวของรูปทรง ผู้วิจัยได้วางโครงสร้างเข้ม-อ่อนใน ภาพให้สลับกันในระยะกระชั้น วางรูปทรงอ่อนบนพื้นเข้มหรือวางรูปทรงเข้มบนพื้นอ่อน ไปตลอดทั้ง ภาพเพื่อสร้างบรรยากาศความสนุก ความเคลื่อนไหว และสร้างชีวิตให้เกิดขึ้นในรูปทรง

2. การวิเคราะห์หลักการทางทัศนศิลป์

การสร้างสรรคงานศิลปะจำเป็นที่ผู้สร้างสรรค์ผลงานต้องทำความเข้าใจในหลักการทาง ทัศนศิลป์และนำไปใช้ให้เกิดความชำนาญเสียก่อนเมื่อเกิดความชำนาญหรือทำได้จนคุ้นชินแล้วจึงเริ่ม ทำงานสร้างสรรค์ต่อไปได้โดยปราศจากหลักการหรือเป็นการกระทำโดยอัตโนมัติ เป็นการตอบสนอง เป็นการพิจารณาโดยใช้ใจในการตัดสินใจความพอดีความลงตัว จนถึงขั้นความงาม ในการสร้างสรรค์ ผลงานครั้งนี้ คณะผู้วิจัยใช้วิธีการร่างภาพความคิดโดยพิจารณาโครงสร้าง สัดส่วน การวางตำแหน่ง จุดเด่น จุดรอง ไว้หลายภาพและสรุปการวางองค์ประกอบภาพในแบบที่เหมาะสมเพื่อนำมาขยาย สร้างสรรค์เป็นผลงานจริง

2.1 จุดเด่น-จุดรอง ในการสร้างสรรค์ผลงานนี้กำหนดให้จุดเด่นอยู่ตรงกลางเพื่อสร้างแรง ปะทะแก่สายตาและเป็นการเน้นโครงสร้างหลักของภาพซึ่งเป็นรูปทรงของตราสัญลักษณ์ของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวผสมผสานกับจินตนาการรูปต้นไม้ขนาดใหญ่ ทำให้สามารถแสดงเนื้อหา สาระสำคัญของความคิดได้ชัดเจนที่สุด

ในส่วนของจุดรองนั้น ได้กำหนดให้เกิดกลุ่มตัวภาพคน กิณรี กิณนร นางฟ้าเทวดา อสูร อนุษย์ต่างๆและกลุ่มของรูปทรงย่อยๆรวมเป็นกลุ่มใหญ่เล็ก แตกต่างกันไปเพื่อสร้างความเคลื่อนไหวที่ ของสายตาระยะพิจารณาผลงาน

2.2 ดุลยภาพ ในการสร้างสรรค์ผลงานผู้สร้างสรรค์ได้กำหนดองค์ประกอบของภาพให้จุดเด่น อยู่ตรงกลาง ดังนั้นการวางรูปทรงส่วนประกอบเพื่อให้ภาพเกิดความสมดุลนั้นผู้สร้างสรรค์จึงเลือกใช้ หลักการวางดุลยภาพแบบสองข้างเท่ากัน แต่ไม่ได้ใช้รูปทรงแบบเดียวกันทั้งสองข้างแต่เลือกรูปทรง ใหญ่เล็กต่างกันจัดวางตำแหน่งและกำหนดน้ำหนักของสีและแบ่งกลุ่มของรูปทรงแตกต่างกันแต่สมดุล แล้วสามารถพิจารณาภาพรู้สึกถึงการสมดุลกันทั้งสองด้าน

2.3 ที่ว่าง ในงานสร้างสรรค์ครั้งนี้กำหนดให้พื้นที่ว่างเป็นส่วนของบรรยากาศของส่วนรวม โดยแบ่งเป็น 2 ส่วนคือ ร้อยละ 80 เป็นส่วนของท้องฟ้า บรรยากาศแห่งความฝัน และ ร้อยละ 20 เป็นส่วนของพื้นดิน เป็นบรรยากาศของความจริง แทนโลกแห่งความจริง

2.4 จังหวะ กำหนดจังหวะในภาพเป็นแบบอิสระ ไม่มีแบบแผน โครงสร้างส่วนรวมไม่ใช้ จังหวะการซ้ำแบบต่อเนื่องในรูปทรงแต่จะใช้จังหวะการซ้ำที่น้ำหนักเข้ม-อ่อน เพื่อความเป็นเอกภาพ ของงาน

2.5 สัดส่วน การสร้างผลงานจิตรกรรมไทยซึ่งมีรูปแบบการแสดงออกในแนวทางอุดมคตินิยม กล่าวคือการไม่คำนึงถึงสัจจะนิยมหรือความจริงแห่งธรรมชาติแต่เน้นที่การแสดงแสดงสาระแห่งความงามตามความเชื่อหรือรสนิยมของสังคมนั้นๆ ดังนั้นในผลงานจิตรกรรมไทยจึงมักไม่แสดงสัดส่วนที่สมจริงตามตาเห็นหากแต่เป็นการแสดงสาระแห่งความงามประจำชนชาตินั้นคือ ความประณีตอ่อนช้อย อ่อนหวานของเส้นสายปลายพู่กันหลวมรวมกับความเชื่อ ความศรัทธาในพระพุทธศาสนา

2.6 เอกภาพ ในการสร้างสรรค์ผลงานครั้งนี้ผู้สร้างสรรค์ให้ความสำคัญกับความเป็นเอกภาพ หรือความกลมกลืนกันในผลงานมากที่สุด ด้วยการกำหนดกลุ่มสีและน้ำหนักความเข้ม - อ่อนของสีให้ ผสานกลมกลืนกันด้วยกลุ่มสีกลาง สีเหลืองหม่นๆและไม่ใช้สีมากแต่จะเน้นความต่างด้วยน้ำหนักแทน

3. สรุปผลการวิเคราะห์

การสร้างสรรค์ผลงานครั้งนี้บรรลุตามเป้าหมาย ตามกรอบแนวความคิดที่กำหนดไว้ด้วย เพราะผู้สร้างสรรค์ได้กำหนดแผนการทำงานไว้อย่างเป็นระบบ เป็นขั้นตอน และทำภาพร่างอย่างละเอียดตั้งใจเป็นจำนวนมาก เพื่อพิจารณาหาข้อบกพร่องและแก้ไขเสียก่อนที่จะขยายเป็นผลงานจริง การมีภาพร่างทางใจแล้วสามารถถ่ายทอดภาพร่างความคิดนี้ออกมาเป็นรูปธรรมที่ตรงใจได้แล้ว เปรียบเสมือนมีเข็มทิศนำทางที่จะคอยชี้หาหนทางที่ต้องการมุ่งไปได้โดยง่าย และอีกทั้งยังอาศัยประสบการณ์ทั้งจากการเป็นจิตรกรผู้สร้างสรรค์งานอย่างต่อเนื่องและเป็นครูผู้สอนศิลปะจึงทำให้ได้พบเห็นปัญหาในการสร้างสรรค์งานของนักเรียน นักศึกษา ประสบการณ์เหล่านี้ช่วยให้เมื่อเกิดปัญหาในการทำงานขึ้นจะทำให้มองเห็นแนวทางการแก้ปัญหาและที่ไม่อาจละเลยได้เลยคือการมุ่งมั่นในการทำงานศิลปะด้วยใจตั้งมั่น แน่วแน่ และบริสุทธิ์ใจ ซึ่งสิ่งนี้จะแสดงออกมาให้รับรู้ได้ในผลงาน

ผลงานการวิจัยสร้างสรรค์หัวข้อ “การสร้างสรรค์ผลงานภาพจิตรกรรมไทยสะท้อนความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์” เป็นการสรุปแนวคิด เทคนิค วิธีการทำงานและการแสดงออกตามจินตนาการทางศิลปะ ที่หลอมรวมเป็นพลังการสร้างสรรค์ที่มีเอกภาพ โดยนำเสนอผลงานจิตรกรรมแบบประเพณี สรุปได้พอสังเขปดังมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ประเด็นที่ 1. โครงสร้างของภาพโดยรวมกำหนดให้จุดเด่นเป็นรูปทรงขนาดใหญ่วางอยู่กึ่งกลางของภาพ ใช้น้ำหนักสีเข้มบนพื้นหลังสีอ่อนเพื่อเน้นจุดเด่น ควบคุมภาพรวมของสีอยู่ในกลุ่มสีเหลืองอมน้ำตาล อ่อนๆเรื่อย ๆ ส่วนรองกำหนดให้รูปทรงและพื้นหลังมีน้ำหนักเข้ม-อ่อนใกล้เคียงกัน เพื่อลดความขัดของรูปทรงมิให้เด่นชัดแข่งกับจุดเด่นที่กำหนดไว้ เส้นของโครงสร้างหลัก-รองและรายละเอียด กำหนดให้สลับไหลไปทั้งภาพ

ประเด็นที่ 2. ภายในภาพมีการกำหนดทิศทางของรูปทรงต่างๆให้เกิดระเบียบและกำหนดค่าน้ำหนักความเข้ม-อ่อนของสีได้ประสานกลมกลืนเป็นเอกภาพและสลับไหล การรวมตัวกัน

ของรูปทรงขนาดต่างๆก่อตัวเป็นรูปทรงขนาดใหญ่-เล็กที่มีความสัมพันธ์กันดี และใช้ดวงดาวขนาดเล็ก-ใหญ่ที่ระบายสีด้วยน้ำหนักแตกต่างกันเพื่อสร้างมิติตื้น-ลึกให้กับฉากหลัง อีกทั้งในส่วนของฉากหลังมีเนื้อหาและเรื่องราวต่างๆตามแนวเรื่องซ้อนทับกันอยู่ มีการใช้ดวงดาวขนาดต่างๆเชื่อมโยงรูปทรงใหญ่-เล็กให้ประสานเข้าด้วยกัน

ประเด็นที่ 3. ภาพรวมของกลุ่มรูปทรงใหญ่ยังไม่สมบูรณ์ ดูขัดเขินไม่กลมกล่อมและขาดการประสานสัมพันธ์ระหว่างรูปทรงขนาดต่างๆ อีกทั้งรูปทรงย่อยๆมีมากเกินไป ภาพถูกใส่รายละเอียดมากจนภาพดูรกและกระจัดกระจายทั่วทั้งภาพ

ตลอดช่วงระยะเวลาในการทำงาน ในช่วงแรกผลงานเกิดปัญหาบ้างในบางจุดแต่ ผู้วิจัยได้นำเอาปัญหาที่พบบินมาหาทางแก้ไข ปรับปรุง เพื่อเป็นบทเรียนแก่การทำงาน ซึ่งสามารถช่วยให้ปัญหาในการทำงานลดน้อยลงและผลงานเริ่มมีความสมบูรณ์มากขึ้นจวบจนการทำงานในระยะหลังเริ่มมีการพัฒนาไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ ทำให้ผลงานเสร็จสมบูรณ์ตามกรอบเวลาที่ได้ตั้งไว้

ภาพการวิเคราะห์ผลงานการสร้างสรรค์

ภาพที่ 16 วิเคราะห์เส้นโครงสร้างหลัก

ภาพที่ 17 วิเคราะห์เส้นโครงสร้างรอง

ภาพการวิเคราะห์ผลงานการสร้างสรรค์

ภาพที่ 18 วิเคราะห์โครงสร้างของกลุ่มย่อย ฉากหลัง

ภาพที่ 19 วิเคราะห์น้ำหนักเข้ม-อ่อน

ภาพการวิเคราะห์ผลงานการสร้างสรรค์

ภาพที่ 20 วิเคราะห์ค่าความสดของสี

ภาพที่ 21 วิเคราะห์ค่าความสว่างบริเวณจุดเด่น

ภาพการวิเคราะห์ผลงานการสร้างสรรค์

ภาพที่ 22 วิเคราะห์บริเวณจุดเด่น

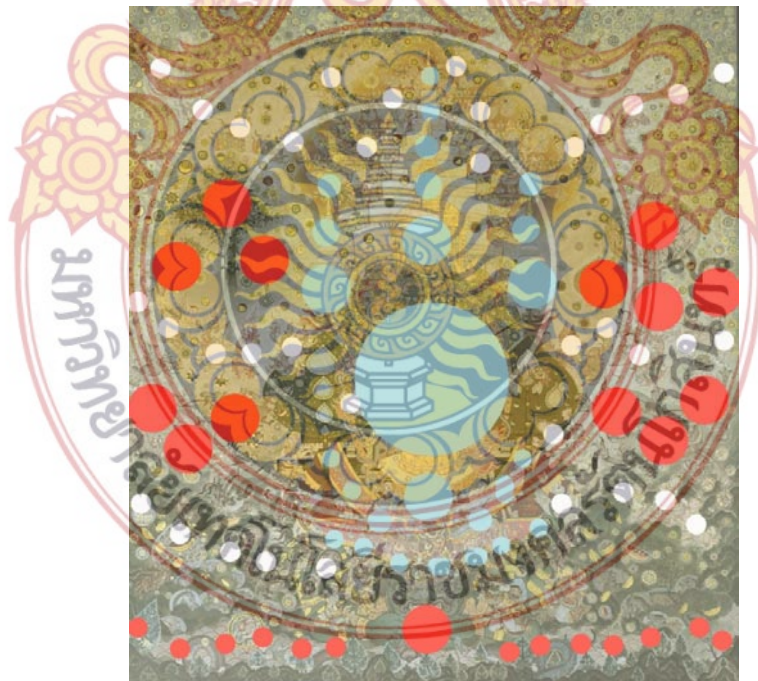

ภาพที่ 23 วิเคราะห์กลุ่มรูปทรงใหญ่

ภาพการวิเคราะห์ผลงานการสร้างสรรค์

ภาพที่ 24 วิเคราะห์กลุ่มรูปทรงใหญ่ร่วมกับรูปทรงขนาดย่อย

ภาพที่ 25 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของกลุ่มรูปขนาดต่างๆ

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิเคราะห์ผลงานการสร้างสรรค์ หัวข้อ การสร้างสรรค์ผลงานภาพจิตรกรรมไทย สะท้อนความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ เป็นผลจากการศึกษาและค้นคว้าแนวทางการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ ในแบบจิตรกรรมไทยประเพณี โดยมุ่งหวังถึงการแสดงผลงานแห่งการสร้างสรรค์และอัตลักษณ์ของศิลปินทั้งด้านเนื้อหา แนวคิด และรูปแบบแนวทางการแสดงออก การสร้างสรรค์นี้ เป็นการถ่ายทอดความคิด สรุปมุมมองที่มีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ในแง่ของความสุข ร่มเย็นภายใต้พระบารมี โดยใช้รูปทรงที่มีที่มาจากธรรมชาติผสมผสานกับเส้น สี น้ำหนักอ่อน – แก่ กับการจัดสรรองค์ประกอบที่เคลื่อนไหว สะท้อนความสุขของคนในสังคมที่มีความผูกพันกับสถาบันพระมหากษัตริย์ หลอมรวมกับคุณค่าของภูมิปัญญา ความเชื่อ ความศรัทธา ของคนรุ่นเก่ารวมกับจินตนาการทางศิลปะกับยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไป กลวิธีการสร้างสรรค์งานศิลปะในยุคปัจจุบันมีความหลากหลายทั้งทางด้านรูปแบบและแนวคิดตลอดจนเทคนิคที่นำมาสร้างสรรค์ การได้สัมผัสรับรู้ถึงรูปแบบและกลวิธีนั้น จึงนำมาซึ่งแนวทางในการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมไทยที่สะท้อนแนวคิดส่วนตัวที่มีต่อสังคมปัจจุบันให้มีความร่วมสมัยทั้งทางด้านเนื้อหาและรูปแบบตลอดจนค้นหาแนวทางการสร้างสรรค์งานที่มีลักษณะส่วนตนและสามารถแสดงผลงานทางศิลปะออกมาให้สัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมายที่วางไว้ ภายใต้จิตวิญญาณของความเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติ

ในการสร้างสรรค์นี้เกิดการพัฒนาโดยลำดับ อันเกิดจากการค้นคว้าทดลองสร้างสรรค์อย่างมุ่งมั่น อีกทั้งความคิดจินตนาการและมุมมองทางศิลปะก็เติบโตและพัฒนาขึ้นตามไปด้วย จากการศึกษาครั้งนี้จะเป็นพลังผลักดันที่เสริมสร้างความมั่นใจในการที่จะพัฒนาผลงานของตนให้เดินหน้าต่อไปในฐานะของผู้สร้างสรรค์ศิลปะไทยประเพณีและเป็นพลังที่จะส่งต่อไปยังลูกศิษย์ในฐานะของครูผู้สอนศิลปะสืบไปและยังได้รวบรวมและเรียบเรียงกระบวนการทำงานนี้ในรูปแบบของเอกสารทางวิชาการเพื่อเป็นการง่ายในการที่จะพัฒนาการทำงานต่อไปในอนาคตและยังเป็นการง่ายแก่ผู้สนใจในการที่จะค้นคว้าเพิ่มเติมเพื่อเป็นแนวทางในการที่จะนำไปต่อยอดและสร้างสรรค์งานต่อไป

บรรณานุกรม

- กรมศิลปากร. 2549. ศิลปกรรมแบบพระราชานิยม พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว.
 รุ่งศิลป์การพิมพ์, กรุงเทพฯ. 255 น.
- ชลูด นิยมเสมอ. 2532. การเข้าถึงศิลปะในงานจิตรกรรมไทย. อมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ป จำกัด, กรุงเทพฯ.
 116 น.
- _____. 2544. องค์ประกอบของศิลปะ. ไทยวัฒนาพานิชย์, กรุงเทพฯ. 327 น.
- น. ณ ปากน้ำ. 2529. วัดเกาะแก้วสุทธาราม. เมืองโบราณ, กรุงเทพฯ. 88 น.
- _____. 2543. ความเข้าใจในศิลปะ. สำนักพิมพ์เมืองโบราณ, กรุงเทพฯ. 320 น.
- บริษัท เซลล์ในประเทศไทย. 2525. หอพระไตรปิฎก วัดระฆังโฆสิตาราม. โรงพิมพ์รุ่งเรืองรัตน์,
 กรุงเทพฯ. 63 น.
- ไพโรจน์ สโมสรร. 2532. จิตรกรรมฝาผนังอีสาน. อมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ป จำกัด, กรุงเทพฯ. 308 น.
- ราชบัณฑิตยสถาน. 2530. พจนานุกรมศิลปะ อังกฤษ – ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน.
 บริษัทเพื่อนพิมพ์ จำกัด, กรุงเทพฯ. 324 น.
- ศิษย์เก่าแผนกจิตรกรรมไทย โรงเรียนเพาะช่าง. 2550. จิตรกรรมไทย ครูสมปอง อัครวงษ์ โรงเรียน
 เพาะช่าง. อมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ป จำกัด, กรุงเทพฯ. 184 น.
- สนธิวรรณ อินทรลิป. 2526. จิตรกรรมไทยสกุลช่างต่างๆ. แผนกบริหารกลาง มหาวิทยาลัย
 ศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์, นครปฐม. 120 น.
- สันติ เล็กสุขุม และ กมล ฉายาวิฒนะ. 2524. จิตรกรรมฝาผนังสมัยอยุธยา. เมืองโบราณ,
 กรุงเทพฯ. 132 น.
- สมชาติ มณีโชติ. จิตรกรรมไทย. โรงพิมพ์รุ่งเรืองรัตน์, กรุงเทพฯ. 302 น.
- สุมาลี เอกชนนิยม. 2548. ฐานแต้มในลิมอีสาน งานศิลปะสองฝั่งโขง. มติชน, กรุงเทพฯ. 176 น.
- สุรศักดิ์ เจริญวงศ์. 2529. ไตรภูมิในงานศิลปกรรมไทย. เอกสารประกอบการสอน รายวิชา
 ไตรภูมิในงานศิลปกรรมไทย. มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพฯ. 48 น.
- _____. 2552. อธิบายไตรภูมิ. เอกสารประกอบการสอน รายวิชา ไตรภูมิในงานศิลปกรรมไทย.
 มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพฯ. 60 น.

ภาคผนวก

ข้อมูลเบื้องต้นและรายละเอียดการเผยแพร่ผลงานสร้างสรรค์

ภาพผลงานที่ได้รับ รางวัลดีเด่น
 การประกวดผลงานจิตรกรรมสะท้อนความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์
 เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
 เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๗ รอบ ๕ ธันวาคม ๒๕๕๔

ชื่อศิลปิน นายนิโรจน์ จรุงจิตวิวัฒน์
 ชื่อผลงาน พระผู้เป็นที่รักแห่งแผ่นดิน
 ขนาดผลงาน ๑๔๐ x ๑๖๐ เซนติเมตร
 เทคนิค สีอะครีลิคบนผ้าไหม

ภาพการรับรางวัล ผลงานรางวัลดีเด่น
 การประกวดผลงานจิตรกรรมสะท้อนความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์

เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๗ รอบ ๕ ธันวาคม ๒๕๕๔

ท่านประธานวุฒิสภา ให้เกียรติเป็นประธานในพิธีเปิดนิทรรศการและเป็นผู้มอบรางวัล

ใบประกาศและรับสมัคร
การประกวดผลงานจิตรกรรมสะท้อนความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์
เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๗ รอบ ๕ ธันวาคม ๒๕๕๔

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล ที่อยู่	นายนิโรจน์ จรุงจิตวิวัฒน์ 40/73 เพชรเกษม 81 หมู่ 1 แขวงหนองค้างพลู เขตหนองแขม จังหวัดกรุงเทพมหานคร 10160 E-mail ; nirojjar@mutr.ac.th
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2539 โรงเรียนเพาะช่าง กรุงเทพฯ พ.ศ. 2541 คณะศิลปกรรม วิชาเอกจิตรกรรมไทย ศูนย์กลางสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล คลองหก ปทุมธานี พ.ศ. 2548 สำเร็จการศึกษา ศิลปมหาบัณฑิต สาขาวิชาประยุกต์ศิลปศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
ปัจจุบัน	- อาจารย์ประจำสาขาวิชา จิตรกรรมไทย วิทยาลัยเพาะช่าง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ - อาจารย์พิเศษ มหาวิทยาลัยราชภัฏ บ้านสมเด็จพระเจ้าพระยา - อาจารย์พิเศษ ม.ราชภัฏจันทรเกษม
ทุนการศึกษาและอื่นๆ	พ.ศ. 2548 - ได้รับทุนมูลนิธิรัฐบุรุษ พลเอกเปรมติณสูลานนท์ ประจำปี การศึกษา 2548 พ.ศ. 2542 - ได้รับทุนนริศรานุวัดติวงศ์ ประจำปีการศึกษา 2541 พ.ศ. 2554-2556 - ได้รับทุนสนับสนุนงานสร้างสรรค์ศิลปะ วิทยาลัยเพาะช่าง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล รัตนโกสินทร์
เกียรติประวัติและรางวัล	พ.ศ. 2556 - รางวัลชนะเลิศ ถ้วยพระราชทาน การประกวดภาพจิตรกรรม "เฉลิมฉลอง วาระ 150 ปี พระราชสมภพ สมเด็จพระศรีสวรินทราบรมราชเทวี พระพันวัสสาอัยยิกาเจ้า" - รางวัลชมเชย ศิลปกรรมช่างเผือก โดย บริษัท ไทยเบฟเวอเรจเรท จำกัด มหาชน พ.ศ. 2555 - ได้รับรางวัลสนับสนุนพิเศษ ระดับประชาชนทั่วไปจากการประกวดนานาชาติ ไฟน์อาร์ต อะวอร์ด ครั้งที่ 7 ประจำปี พ.ศ. 2555 หัวข้อ "ส่งความสุข" - ได้รับรางวัลชมเชยประเภทบุคคลทั่วไป,รางวัลชมเชยประเภทกลุ่มและรางวัล ภาพประทับใจจากการประกวดภาพวาดสีน้ำมันและอะคริลิกเฉลิมพระ เกียรติ 84 พรรษา "รู้รักสามัคคี ใต้ร่มพระบารมี 84 พรรษา มหาราชัน" โดย ศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีพระหว่างประเทศ พ.ศ. 2554 - รางวัลดีเด่น การประกวดภาพจิตรกรรม ภายใต้หัวข้อ "84 พรรษาธรรมราชา ประชาธิปไตย" เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 7 รอบ 5 ธันวาคม 2554

- ได้รับรางวัลชมเชยการประกวดภาพจิตรกรรมหัวข้อ “ครู” โดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ปี 2554
 - รางวัลชมเชยการประกวดภาพจิตรกรรมเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 7 รอบ 5 ธันวาคม 2554 หัวข้อ “ในหลวงของเรา กับ ประชาธิปไตย” โดย สถาบันพระปกเกล้า
 - พ.ศ. 2551 - ได้รับคัดเลือกผลงานเข้าร่วมในโครงการ 50 ศิลปินรุ่นใหม่ กระทรวงวัฒนธรรมและนำผลงานแสดง ณ หอศิลป์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ สะพานผ่านฟ้า
- การแสดงผลงาน**
- พ.ศ. 2555 - แสดงนิทรรศการ กลุ่ม “ต่างจินตนาการ ต่างความคิด” หอศิลป์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ สะพานผ่านฟ้า ในเดือน กรกฎาคม 2555 และหอศิลป์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ในเดือน สิงหาคม 2555
 - แสดงนิทรรศการกลุ่ม 4 Dimensions หอศิลป์จามจุรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 - พ.ศ. 2553 - แสดงผลงานคู่ชุด อัตลักษณ์-รูป-รส ปีพ.ศ. 2553 องค์การยูเนสโก ถนนสุขุมวิท
 - พ.ศ. 2552 - แสดงผลงานคู่ ชุด ศรีธา...มโนคติไทย ณ ศูนย์ศิลป์ศรีพิพัฒน์ (แพ บุนนาค)
 - พ.ศ. 2550 - แสดงผลงานคู่ ชุด Impression of Doi Tung ณ สมาคมผู้สื่อข่าวต่างประเทศ
 - พ.ศ. 2546 - แสดงผลงานเดี่ยว ชุด Thai image ณ สมาคมผู้สื่อข่าวต่างประเทศ กรุงเทพฯ
 - พ.ศ. 2544 - แสดงงานเดี่ยว At comme ถนนพระอาทิตย์
- กิจกรรมต่างๆด้านศิลปะ**
- แสดงนิทรรศการศิลปกรรมแห่งชาติ ครั้งที่ 46
 - แสดงนิทรรศการจิตรกรรมบัวหลวง ครั้งที่ 22, 23, 24, 31, 32, 33, 34
 - แสดงนิทรรศการศิลปกรรม ปตท. ครั้งที่ 23, 24, 25, 26
 - แสดงนิทรรศการการประกวดศิลปกรรม “นำสิ่งที่ดีสู่ชีวิต” ครั้งที่ 20, 21
 - แสดงนิทรรศการ 50 ศิลปินรุ่นใหม่ ในโครงการ Art Market กระทรวงวัฒนธรรม หอศิลป์พระราชินี สะพานผ่านฟ้า
 - มหกรรมศิลปะเฉลิมพระเกียรติ เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 7 รอบ ห้างสรรพสินค้าซีคอนสแคว
 - นิทรรศการ “ศิลปะรำลึก 100 ครูประทีป (จิตร) บัวบุศย์” ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย กรุงเทพมหานคร
 - นิทรรศการ “เพาะช่าง : ศิลปินเพื่อช่าง ” ครั้งที่ 4 หอศิลป์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ปีพ.ศ. 2553